

45, 46, 47, 48, 50, *a*, 50, *b*, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, *a*, 57, *b*, 58, 59, 60, 61, *a*, 61, *b*, 61, *c*, 62, 63, 64, *a*, 64, *b*, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, *a*, 71, *b*, 72, 73, 74, 77 en 78 van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk, ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van het tweede lid van art. 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), door overschrijving uit artikel 80 van dat hoofdstuk worden aangevuld.

Artikel 3.

Op artikel 80 van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk worden aangewezen de tot het dienstjaar 1900 behorende uitgaven, het voormeld Departement betreffende, die hare omschrijving niet vinden in een der andere artikelen van dat hoofdstuk en moeten dienen ter voorziening in behoeften, die in den loop van dat dienstjaar onverwacht opkomen.

Die uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebracht en omschreven.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Marine,

(2. VI. 2.)

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Door den ondergeteekende werd bij de behandeling van het VIde Hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1898 medegedeeld, dat — wanneer gelden zouden worden aangevraagd voor materieel, meer speciaal bestemd voor de Nederlandsche defensie — hij zijne denkbeelden zoude blootleggen omtrent de organisatie van het geheele marine-materieel.

In verband met de voorstellen tot nieuwen aanbouw, die bij deze begrooting worden gedaan, wordt thans aan die toezegging gevolg gegeven.

Ondergeteekende heeft daarbij ernstig overwogen of de door hem gedachte organisatie bij de wet of bij algemeenen maatregel van bestuur behoort te worden vastgesteld, maar hij heeft gemeend, na de herhaaldelijk gebleken moeilijkheden en bezwaren om eene dergelijke vaststelling tot stand te brengen, van verdere pogingen daartoe te moeten afzien en zich te mogen bepalen tot de uiteenzetting zijner denkbeelden omtrent de samenstelling en inrichting der zeemacht, in het vertrouwen dat de Staten-Generaal daarin genoegzamen grond zullen vinden om de verdere opbouw van de vloot geregeld te doen voortzetten.

De taak, die de zeemacht geroepen is te vervullen, is reeds herhaaldelijk door de opvolgende Ministers aangegeven; ondergeteekende acht het overbodig daaromtrent nogmaals in bijzonderheden te treden: hij wil daarom alleen verklaren, dat hij ten volle instemt met hetgeen is gezegd in de Memorie van Toelichting van de begrooting voor 1897 door den toenmaligen Minister Jhr. van der Wijk. Bij het aangeven van hetgeen hij als minimum noodig acht om die taak uit te voeren, zal hij dezelfde splitsing als in die Memorie van Toelichting volgen en achtereenvolgens behandelen het benodigde:

I. in Oost-Indië,

II. voor den algemeenen dienst,

III. voor de verdediging van Nederland;

terwijl ten slotte nog besproken zal worden hetgeen voor de bijkomende diensten en voor de West-Indische kolonie aan materieel noodig wordt geoordeeld.

I. Materieel voor Oost-Indië.

Bij het Koninklijk besluit van 4 Juni 1897 (*Staatsblad* n°. 163) is bepaald, dat het auxiliair eskader in Oost-Indië zal bestaan uit 6 krachtige schepen, geschikt om de souvereiniteit van Nederland te handhaven; meende de Minister Jhr. van der Wijk, dat voor die taak alleen pantserdekschepen type „Holland” moesten aangewezen worden, ondergeteekende is van oordeel, dat naast dat type nog minstens twee zwaarder gepantserde en gewapende schepen moeten staan. Blijkens de aanneming der begrotingen van 1898 en 1899, waarop gelden werden aangevraagd voor het in aanbouw brengen van twee pantserschepen, van het type „Koningin Regentes”, vond dat denkbeeld ingang bij de Staten-Generaal, zoodat nu voor het auxiliair eskader moet gerekend worden noodig te zijn:

4 pantserdekschepen,

2 pantserschepen.

II. Materieel voor den algemeenen dienst.

Voor het behartigen van de algemeene belangen van Nederland in het buitenland, zoowel als voor tijdelijke versterking van de scheepsmacht in de West-Indië, indien dit voor de handhaving van de neutraliteit wordt gevorderd, zijn de schepen type „Holland” en type „Koningin Regentes” zeer geschikt, ook omdat hun groote kolenvoorraad hun veroorlooft groote afstanden af te leggen.

Aannemende, dat er ten allen tijde 2 schepen voor die diensten moeten beschikbaar zijn, en daarbij nog rekenende op de schepen, welke benodigd zijn voor eene geregelde aflossing om de drie jaar van de schepen van het auxiliair eskader en voor reserve, dan zullen in het geheel voor den dienst in Oost-Indië en voor den algemeenen dienst samen noodig zijn:

7 pantserdekschepen en

5 pantserschepen, waarvan

2 pantserschepen in reserve.

III. Materieel voor de Nederlandsche defensie.

Het materieel, benodigd voor de verdediging van Nederland, wordt geheel beheerscht door het systeem van onze zeedefensie; dat systeem nu brengt mede, dat de verdediging zuiver defensief is, en het aantal en het type der schepen moeten dus geheel daarop ingericht zijn.

Eigenlijk zoude het gewenscht zijn ook de verdediging aan de zeezijde aan de landmacht over te laten: algemeen wordt toch als vaststaand erkend, dat de verdediging van havens en reeden veel beter geschieden kan door geschut, opgesteld aan den wal dan op schepen.

Aangezien echter het opstellen van beschermd geschut op den wal — zoodanig dat het geheele kustgebied beveiligd is tegen vijandelijke aanvallen — of te groote kosten na zich zoude slepen, of door de gesteldheid van het terrein hoogst bezwaarlijk is, is men genoodzaakt daar, waar het werkzaam vuur van den wal te kort schiet, met op schepen opgesteld geschut de verdedigingsmiddelen te land aan te vullen: bovendien, hoewel — zooals boven is gezegd — de verdediging zuiver defensief moet gevoerd worden, brengt dat beginsel in geen deele mede dat offensieve handelingen zijn uitgesloten.

In de havens moeten dan ook altijd aanwezig zijn eenige zware zeewaardige schepen, die behalve hunne bestemming om de land-

versterkingen te ondersteunen bij de plaatselijke verdediging, waartoe zij in de zeegaten moeten kunnen optreden, tot taak zullen hebben om, als de kans daartoe gunstig is, den vijand afbreuk te doen op de kusten; zij moeten geschikt zijn om bij alle weerstoestanden, „noodweer“ uitgesloten, op de kust op te treden.

De meening van ondergeteekende daaromtrent en de gronden waarop die berust heeft hij uitvoerig medegedeeld bij gelegenheid van de aanvraag tot beschikbaarstelling van gelden voor het pantserschip *Koningin-Regentes*. (Gedrukte stukken, Zitting 1897—1898—187 n°. 3). Die meening is sedert niet veranderd en hij vermeent daarom naar die stukken te mogen verwijzen.

In verband met het hierboven opgemerkte en uitgaande van de opgenoemde beginselen, is door ondergeteekende in overleg met den Minister van Oorlog het geheele plan van maritieme defensie en van het daarvoor benodigde materieel, nogmaals aan een nauwkeurig onderzoek onderworpen en is nagegaan, wat als minimum noodig is aan materieel voor de verdediging van de Nederlandsche zeegaten en voor het optreden bij gunstige gelegenheid op de kust, en daarbij is hij gekomen tot de volgende conclusie.

a. Stelling van den Helder.

Hoofdtzaak van de zeemacht is, om bij het dreigen van een oorlog door het zooveel mogelijk openhouden van de zeegaten van het Vlie en Texel, eene mogelijke blokkade te vertragen, door het bewaken van de toegangen van de Stelling de landmacht tijd te geven om te mobiliseeren, de kustforten en batterijen geheel in staat van verdediging te brengen en de torpedo-versperringen te leggen. Daarna, als de oorlog uitgebroken is en de zeegaten geblokkeerd zijn, bij te dragen tot de verdediging der versperring en het opruimen daarvan te beletten en ten slotte de forten te steunen in hunne pogingen om den vijand te beletten de stelling te forceeren.

De groote gepantserde schepen, kunnen dan met de torpedobooten, in verbinding met die, gestationneerd in andere zeegaten, tevens dienen om bij gunstige gelegenheid op de kusten den vijand te bestoken en afbreuk te doen.

Hiertoe worden noodig geoordeeld:

- 5 groote pantserschepen,
- 4 kanonneerbooten,
- 6 groot model torpedobooten.

Aangezien de hierboven vermelde voor den Indischen en algemeen dienst bestemde 2 reserveschepen volkomen geschikt worden geacht om de diensten te doen in de zeegaten van de Stelling Helder en altijd aanwezig zullen zijn, kunnen die daarvoor bestemd worden in oorlogstijd, en behoeft dus voor die Stelling maar gerekend te worden op 3 pantserschepen.

b. Havens van IJmuiden en van den Nieuwen Waterweg.

De verdediging van de toegangen tot die havens kan het best door het geschut van den wal en door versperringen geschieden.

Voor de passieve verdediging van die havens te rekenen op de hulp van schepen is te ontraden, omdat de schepen in de havenkom niet kunnen manoeuvreren en dus zouden gelijk te stellen zijn met dure, zwak bewapende en als zoodanig slecht ontworpen drijvende fortten.

Voor uitvallen met pantserschepen eigenen deze havens zich niet, omdat die schepen buiten komende dadelijk in volle zee zijn en de vijand slechts den nauwen ingang heeft te bewaken en te observeeren om dadelijk ingelicht te zijn van elke poging die onze schepen mochten doen om hem te overvallen, terwijl hij den terugtocht naar de haven gemakkelijk kan afsnijden.

De torpedo-versperring kan veel beter door aan den wal opgesteld veldgeschut verdedigd worden dan door daarvoor aan te bouwen schepen, terwijl zoo noodig daarvoor nog gewapende particuliere stoombootjes gebezigd kunnen worden.

Aan de zuidzijde van den Nieuwen Waterweg, waar geen gelegenheid is om geschut aan den wal op te stellen tot verdediging van de torpedo-versperring zal nog eene kanonneerboot geposteerd moeten worden.

Als uitvalshaven voor torpedobooten hebben die havens echter waarde en daarom is voor IJmuiden en den Nieuwen Waterweg gerekend op 6 groote torpedobooten, 3 voor elke haven; de aanwezigheid dier torpedobooten dwingt den vijand tot aanhoudende en afmattende waakzaamheid.

c. Zeegaten van Goeree, het Hollandsch Diep en het Volkerak.

De taak, hier door de Marine te verrichten bestaat, evenals in de Stelling Helder, in het begin ook voor een groot deel in het bewaken van de zeegaten ten einde de mobilisatie, het in staat van verdediging brengen der kustforten en het versperren der vaarwaters mogelijk te maken; daarna zal de Marine het vuur der landbatterijen moeten aanvullen en steunen.

Het groote verschil met de Texelsche zeegaten is echter gelegen in de omstandigheid dat men in de Goeree aan een veel kleineren diepgang gebonden is, waarom het doen van een uitval, behalve voor de torpedobooten, is uitgesloten, doch omgekeerd andere mogelijkheden slechts over een beperkt aantal schepen kunnen beschikken, die naar binnen kunnen dringen.

Mocht eventueel het Hellegat verbeterd worden, zoodat diepgaande schepen langs het Brouwershavensche zeegat op het Hollandsch Diep kunnen komen, dan zal toch ook weer hier de verdediging met meer succes met geschut, aan den wal opgesteld, kunnen geschieden.

Voor deze vaarwaters worden noodig geacht:

- 3 kleine pantserschepen,
- 6 kanonneerbooten,
- 6 groot model torpedobooten,
- 6 klein model torpedobooten.

d. De Zuiderzee en hare toegangen (de Vliegaten daaronder begrepen) in den tegenwoordigen toestand.

Het doel van de verdediging moet hier in de eerste plaats zijn om het binnendringen van den vijand in de Vliegaten te bemoeielijken, waartoe eenige schepen met zwaar geschut en torpedobooten noodig zijn; daarna zal den vijand het binnendringen naar de kom van de Zuiderzee moeten worden belet, ten einde de mobilisatie mogelijk te maken en troepenvervoer van den vijand af te snijden.

Is de vijand eenmaal de Vliegaten binnengedrongen, dan is een geruime tijd noodig, alvorens hij de vaarwaters naar de Zuiderzee opnieuw betond heeft en om dat te bemoeielijken zijn betrekkelijk kleine schepen voldoende.

Hier doet zich de vraag voor: moeten de met zwaar geschut bewapende schepen ook gebruikt worden op de Zuiderzee of zijn zij alleen bestemd om te strijden in de Vliegaten.

Hierop kan het antwoord niet anders luiden, dan dat, zoolang de Zuiderzee niet afgesloten is van de Noordzee, die schepen ook zullen moeten dienen tot verdediging van de Noordhollandsche kust en van de Stelling Amsterdam en den overvoer van troepen van den vijand zullen moeten beletten. Daarvoor zullen zij niet dieper mogen gaan dan 29 d.M., welke diepgang, in verband met de aan deze schepen toe te stane waterverplaatsing, wel een pantserdek, doch niet het aanbrengen van gordelpantsers toelaat.

Zoolang de Zuiderzee nog niet droog gemaakt is, worden voor de verdediging daarvan en van de vaarwaters, daarheen leidende, noodig geacht:

- 3 ongepantserde monitors,
- 5 kanonneerbooten,
- 3 groot model torpedobooten,

6 klein model torpedobooten.

Wanneer echter eenmaal de afsluitdijk van de Friesche naar de Noord-Hollandse kust gelegd zal zijn, volgens de plannen der Staatscommissie, verandert de toestand geheel, dan behoeft de zeemacht niet meer tot de verdediging van de kusten der Zuiderzee bij te dragen en zijn daar alleen twee kanonneerbooten noodig om tegen den troepenovervoer te waken.

Het hoofddoel zal dan moeten zijn een eventueelen vijand te beletten de Vliegaten binnen te dringen en de schepen hiervoor te bestemmen, niet meer aan een diepgang van 29 d.M. gebonden, kunnen van hetzelfde type zijn als die voor de Gat en van Goeree.

Die schepen kunnen dan als nevendoeel hebben om de aan te leggen forten te steunen in hun pogingen om den vijand te beletten zich van de sluizen meester te maken, die den waterafvoer van de polders regelen en in het beletten van het vervoer langs den afsluitdijk van vijandelijke troepen.

Alsdan kunnen de 3 ongepantserde monitors en 1 kanonneerboot vervangen worden door 2 kleine pantserschepen voor de binnenlandsche defensie.

c. Nieuwe Merwede en Waal.

Ten einde de landmacht te ondersteunen en het eventueel door den vijand slaan van bruggen over de rivieren te bemoeielijken, worden 2 kanonneerbooten noodig geacht.

Aangezien het wenschelijk is om het aantal kleine oorlogsvaartuigen, die veel aan onderhoud kosten en veel personeel vereischen niet te hoog op te voeren is de mogelijkheid overwogen om het gezamenlijke aantal van 18 kanonneerbooten — die als noodig voor de verschillende Stellingen worden beschouwd — te verminderen. Daar de binnenlandsche waterwegen de gelegenheid bieden, om die booten van de eene naar de andere Stelling te brengen, en het hoogst onwaarschijnlijk is, dat een vijandelijke aanval zich op alle Stellingen tegelijk zal richten, kan met 14 kanonneerbooten in het geheel voor de verdediging worden volstaan.

Hoewel de torpedobooten in hetzelfde geval verkeer en langs de binnenwateren van het eene zeegat naar het andere kunnen stoomen, komt het ondergeteekende niet wenschelijk voor om het aantal van 21 groot-model torpedobooten te verminderen, omdat de kracht van deze vaartuigen gelegen is in aanvallen van een groot aantal van alle zijden en het dus noodzakelijk is, het geheel in de verschillende Stellingen gereed te houden.

Ten slotte moet nog bepaald worden welk materieel gevorderd wordt voor de bijkomende diensten en in de eerste plaats het materieel, benodigd voor de West-Indiën. Bij de toelichting tot de begroting van 1897 gaf de Minister JHR. VAN DER WIJCK als zijn voornemen te kennen om de vaste stations in de West-Indiën op te heffen. Aan dat voornemen lag de zeer juiste meening ten grondslag, dat de diensten, door de schepen aldaar bevestigd, in de laatste jaren luttel waren geweest en beter en met meer succes zouden kunnen zijn verricht door een uit Nederland gezonden kruiser; daaraan ware nog toe te voegen, dat van verdediging van de West-Indische bezittingen door één stationschip te Curaçao en één te Suriname geen sprake kan wezen, hoogstens van handhaving van de neutraliteit.

Intusschen is de Regeering van oordeel, dat het noodig is in de West-Indiën een vaartuig disponibel te hebben met het oog op ons prestige tegenover de naburige staten, vooral van Mid-den-Amerika, terwijl dit schip dan tevens kan dienen voor de communicatie tussehen de verschillende eilanden van de kolonie Curaçao, indien dit voor spoedzendingen noodig is.

Wel is waar zoude het laatste doel ook bereikt kunnen worden door koloniale stoombooten, maar daar het oorlogsschip toch altijd meer prestige heeft dan de civiele stoomer, werd aan het eerste de voorkeur gegeven, waardoor tevens een zuiniger beheer wordt verzekerd.

Het was voornamelijk voor de kolonie Curaçao, dat het stationschip gewenscht voorkwam: voor Suriname werd het min-

der noodig geoordeeld; daarom zal het hoofdstation ook zijn Curaçao, zullende het schip gedurende 3 maanden van het jaar te Paramaribo vertoeven.

Het hiervoor aan te wijzen vaartuig zal voorloopig zijn een der bestaande schoeners, zullende bij ontvallen van dezen bodem moeten worden beslist, welk type schip men daarvoor zal bestemmen, hetzij een flottieljevaartuig zooals van de Indische militaire marine, hetzij een kruiser 3e klasse of eenig ander vaartuig. Voor het oogenblik en nog gedurende vele jaren zullen de bestaande schoeners in den dienst kunnen voorzien.

Het overige materieel voor de bijkomende diensten zal bestaan uit 3 schoeners voor toezicht op de visscherij in de Noordzee en zal moeten worden aangebouwd zoodra de daarvoor nu gebruikt wordende schoeners Zeehond en Dolfijn vernieuwing behoeven.

Het vorenstaande resumeerende, blijkt dat ondergeteekende voor de verschillende diensten, aan de zeemacht op te dragen, als minimum noodig acht:

- 8 pantserschepen,
- 7 pantserdekschepen,
- 3 kleine pantserschepen voor binnenlandschen dienst,
- 3 ongepantserde monitors,
- 21 groot model torpedobooten,
- 12 klein model torpedobooten,
- 14 kanonneerbooten,

5 schoeners, waarvan 3 voor het politie-toezicht op de visscherij.

Bij eventuele uitvoering van de denkbeelden der Staatscommissie met betrekking tot de droogmaking der Zuiderzee, vervallen de 3 monitors en worden de getallen der pantserschepen voor binnenlandschen dienst en der kanonneerbooten respectievelijk 5 en 13.

De pantserdekschepen zijn aanwezig, het type daarvan behoeft alzoo niet te worden vastgesteld.

Omtrent de denkbeelden van ondergeteekende met betrekking tot het zijns inziens meest geschikte type van pantserschip voor den Indischen en den algemeenen dienst wordt nogmaals beleefdelyk verwezen naar de schriftelijke en mondelinge gedachtenwisseling over de Marine-begrotingen voor 1898 en 1899.

Uit den aard der zaak moet bij voortgezette aanbouw rekening worden gehouden met de lessen van wetenschap en ervaring en moeten de plannen dienovereenkomstig gewijzigd worden.

Het type van de kleine pantserschepen voor binnenlandschen dienst stelt ondergeteekende zich voor in hoofdzaak gelijk aan het type van den monitor van het organisatieplan van den Minister JHR. VAN DER WIJCK, echter met eenige min of meer belangrijke wijzigingen.

Daar die schepen steeds op korten afstand tegen gepantserde vijandelijke schepen zullen moeten optreden komt het voor, een onafwijsbaren eisch te zijn dat zij, behalve van een pantserdek, ook van een pantsergordel voorzien zijn om ze op de waterlijn te beschermen tegen het vuur van de middelbare kanonnen van den vijand.

De pantsergordel zal eene dikte moeten hebben van 15 c.M. gehard nikkelstaal, naar de einden verminderende tot 10 c.M., en zal breed zijn 1.80 M., waarvan 1 M. onder de waterlijn.

Behalve door den bovengenoemden pantsergordel, zal het schip beschermd worden door een pantserdek van 5 c.M., terwijl voor den commandant een pantsertoren van 20 c.M. gehard nikkelstaal aanwezig zal zijn.

Door deze wijzigingen zal het defensief vermogen der schepen aanmerkelijk vergroot worden, wat met het oog op de in de Goereesche zeegaten, e. q. ook in de Vliegaten, te verwachten vijandelijke schepen dringend noodzakelijk voorkomt. Wel zal daardoor de dieptreding aanmerkelijk grooter worden, doch deze zal

41 d.M. niet overschrijden, wat met het oog op den waterstand in deze vaarwaters geen bezwaar heeft.

De hoofdafmetingen van den romp zullen bedragen:

lengte over alles 61,— M.

grootste breedte 13,25 „

diepgang 4,10 „

met eene waterverplaatsing van 2130 ton.

De vaart zal 10 mijl bedragen, waarvoor een vermogen van 850 P.K. wordt gevorderd.

De kanons van 21 c.M. zullen worden opgesteld in barbettetoren van 20 c.M. gehard nikkelstaal; zij bekomen centralen munitieaanvoer.

Het voorste kanon van 21 c.M. zal een hooger opstellingsvlak verkrijgen, waardoor de zeewaardigheid van het schip zal verhoogd worden en tevens het volkslogies belangrijk zal verbeteren.

Het offensief vermogen zal verhoogd worden door in plaats van de 4 kanonnen van 3.7 c.M., wier nuttige uitwerking zelfs tegen torpedobooten zeer gering is, 2 kanonnen van 7.5 c.M. op te stellen.

De schilden der kanons van 7.5 c.M. zullen zwaarder zijn en geheel gelijk wezen aan die van het type „Koningin Regentes.”

De geheele bewapening zal dus bestaan uit:

2 kanons van 21 c.M. snelv. L/40 en

6 kanons van 7.5 c.M. snelv. L/40.

De overige monitors en de kanonneerbooten kunnen geheel gelijk zijn aan die, ontworpen voor het organisatieplan van DER WIJCK, met dien verstande, dat op de monitors de schilden van het geslacht zwaarder zullen zijn en de kanonnen van 3.7 c.M. vervangen zullen worden door kanonnen van 7.5 c.M.

Bij het nagaan van welk type onze groot model, d. i. zeewaardige torpedobooten zullen moeten zijn, werd overwogen of nog steeds het type Forban van de Fransche marine als model zou moeten dienen (zie pagina 6 van de Memorie van Toelichting begroting 1897, Gedrukte stukken, Zitting 1896-1897 — 2, n°. 2).

Het komt ondergeteekende voor, dat zulks niet het geval is; onze booten, die niet bestemd zijn, om ver in zee te ageeren, kunnen naar zijne meening met minder dan 30 mijls vaart volstaan en het type „Boa” door YARROW voor de Oostenrijksche marine gebouwd, komt zeer voldoende voor.

Dit type heeft een waterverplaatsing van 140 ton, een maximumvaart van 24½ mijl met 44 ton belasting en van 26¾ mijl met 20 ton belasting en is bewapend met 3 torpedokanonnen en 2 stukken van 4.7 c.M. De prijs is geheel uitgerust voor zee f 280 000, terwijl het type „Forban” op f 460 000 zou komen te staan. De klein model torpedobooten komen geheel overeen met die van het type C van het plan van DER WIJCK.

De schoeners kunnen zijn van het type van de flottielje-vaartuigen van de Indische militaire marine.

De vloot zal alsdan in miljoenen guldens eene waarde vertegenwoordigen als hieronder is aangegeven.

	Millioen.
8 pantserscheppen,	
a. 3 Kortenaers	f 8.3
b. 5 Koningin Regentes	„ 21.5
3 pantserscheppen binnenlandsche defensie	„ 6.16
7 pantserdekscheppen	„ 21.—
3 monitors (Zuiderzee)	„ 3.84
21 torpedobooten groot model	„ 5.88
12 torpedobooten klein model	„ 0.72
14 kanonneerbooten	„ 4.9
5 schoeners	„ 2.375
Totaal.....	f 74.675

Hiervan zijn aanwezig of in aanbouw:

5 pantserscheppen,	
a. 3 Kortenaers	f 8.3
b. 2 Koningin Regentes	„ 8.6
1 pantserschip binnenlandsche defensie (Reinier Claeszen)	„ 1.96
7 pantserdekscheppen	„ 21.—
2 schoeners	„ 0.95
Totaal.....	f 40.81
	millioen gulden.

Er zal dus nog moeten worden aangebouwd voor 74,675 — 40,81 = 33,865 miljoen gulden en daarbij tellende de gelden, die nog noodig zijn voor den afbouw van de Koningin Regentes en het pantserschip 1899, tezamen 7.217 miljoen gulden, wordt het geheele voor de reconstructie der vloot nog benoodigde bedrag 41,082 miljoen gulden.

Aannemende dat per jaar 4.2 miljoen gulden voor nieuwen aanbouw wordt uitgegeven, dan zal, met hetgeen reeds voorhanden is, in 1909 de vloot op de vereischte sterkte zijn gebracht.

Bij deze berekening is niet opgenomen de bouw van een koninklijk jacht, wat eene uitgave van 1,5 miljoen gulden zoude vorderen; wanneer de oorlogsvloot op de vereischte sterkte is gebracht, zou het oogenblik daar zijn om tot de aanschaffing van een dergelijk vaartuig over te gaan.

De leeftijd van de schepen op 20 en die van de torpedobooten op 15 jaar stellende, dan komen van dit materieel de Reinier Claeszen en een der schoeners voor de visscherij-politie in 1911 het eerst voor vervanging in aanmerking, gevolgd door de Koningin Wilhelmina, den tweeden schoener en de 3 schepen van het type Kortenaer.

Jaarlijks zal dan een som van ongeveer 4 miljoen gulden voor het instandhouden van de vloot noodig zijn.

Op deze begroting worden alsnu gelden aangevraagd om den bouw te beginnen van 3 torpedobooten, type „Boa”, 1 pantserschip voor binnenlandsche defensie en een kanonneerboot; de torpedobooten zullen buitenslands worden aangebouwd, het pantserschip op de Rijkswerf te Amsterdam en de kanonneerboot aan de particuliere industrie worden toevertrouwd.

In onderstaand schema van aanbouw, waarin de getallen dui-

zendtallen van guldens voorstellen en hetgeen op 's Rijksverf te Amsterdam zou kunnen worden gebouwd met vette cijfers vermeld is, wordt aangegeven, hoe die som in 10 jaren zou kunnen worden besteed:

Plan van aanbouw voor de vloot 1900—1909. Prijzen in 1000 guldens.

DIENSTJAREN.	1900.	1901.	1902.	1903.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	Totaal.
Pantserschip A D 1	2169.2	847.7									3016.9
" " 2	1043.7	1612.3	1544								4200
" " 3		150	1500	1550	1100						4300
" " 4				153.1	1750	1700	696.9				4300
" " 5						210	1223.1	1800	1066.9		4300
Pantserschip B D 1	187.1	1200	712.9								2100
" " 2						600	1500				2100
Monitor 1						500	780				1280
" 2								270	1010		1280
" 3									53.1	1226.9	1280
Kanonnerboot 1	50	300									350
" 2—4			443.1	606.9							1050
" 5—7				1050							1050
" 8—10					1050						1050
" 11						350					350
" 12—14								1050			1050
Groote Torpedobooten. . . 1—3	750	90									840
" " 4—6				840							840
" " 7—9						840					840
" " 10—12								840			840
" " 13—18									1680		1680
" " 19									210	70	280
" " 20—21										560	560
Kleine Torpedobooten . . 1—5					300						300
" " 6—9								240			240
" " 10—12									180		180
Totaal. . .	4200	4200	4200	4200	4200	4200	4200	4200	4200	1856.9	39656.9

Een met het voren aangegeven materieel verband houdend ontwerp van de organisatie van het personeel leidt tot de volgende formatie van het personeel der zeemacht:

RANGEN EN QUALITEITEN.	Benoodigd in oorlogstijd in 1900.	Benoodigd in vreedetijd in 1900.	Formatie volgens programma Minister Jhr. Röell.		Sterkte op 1 Januari 1899.	TOELICHTINGEN.
			oorlogstijd.	vreedetijd.		
	1.	2.	3.	4.	5.	
Vlagofficieren	5	6	5	6	4	In kolom 3 en 4 is vermeld de formatie benoodigd volgens het programma Minister Jhr. Röell, waarbij rekening is gehouden met de opheffing van het wachtschip te Tandjong-Priok.
Kapiteins ter zee	23	27	22	28	25	
Kapitein-luitenants ter zee.	44	34	38	35	35	
Luitenants ter zee der 1ste klasse	144	121	114	115	120	
id. 2de klasse	269	198	219	184	232	

RANGEN EN QUALITEITEN.	Benoodigd in oorlogstijd in 1900.	Benoodigd in vredestijd in 1900.	Formatie volgens programma Minister Jhr. Röell.		Sterkte op 1 Januari 1899.	TOELICHTINGEN.	
	1.	2.	oorlogstijd.	vredestijd.	5.		
Adelborsten der 1ste klasse.		De beschikbaren.				73	In kolom 2 en 4 zijn mede opgenomen de in sedentaire betrekkingen geplaatste officieren a) Zonder de adelborsten der 1ste klasse en de adjunct-administrateurs.
Luitenants ter zee der 2de klasse M.R.	5				9		
Adelborsten der 1ste klasse M.R.			27		25		
Inspecteur geneeskundigen dienst	1	1	1	1	1		
Dirigeerende officieren van gezondheid 1ste klasse	2	2	2	2	2		
id. 2de klasse	3	3	3	3	3		
Officieren van gezondheid der 1ste klasse . .	31	32	28	31	45		
id. 2de klasse . .	48	38	38	40	22		
Hoofdinspecteur van administratie.	1	1	1	1	1		
Inspecteurs van administratie.	3	3	3	3	2		
Officieren van administratie der 1ste klasse .	24	26	24	26	24		
id. 2de klasse. .	43	35	30	33	48		
Adjunct-administrateurs.		De beschikbaren.				9	
Kolonel der mariniers.	1	1	1	1	1		
Luitenant-kolonel der mariniers.	3	3	3	3	4		
Kapiteins id.	12	12	12	12	12		
Luitenants id.	30	30	31	30	19		
Luitenant-kolonel, intendant id.	1	1	1	1	1		
Kapitein-kwartiermeesters id.	2	2	2	2	2		
Luitenant-kwartiermeesters id.	3	3	3	3	3		
Officieren-machinist der 1ste klasse.							
id. 2de klasse.	27	27	26	27	32		
Apothekers der 1ste klasse	1	1	1	1	2		
id. 2de klasse	3	3	3	3	2		
Totaal. . .	729	610	638	591	676 a)		
Schipperspersoneel	393	328	364	319	369	In verband met voorgenomen vervanging van de ongegradueerde torpedisten door matrozen-torpedist zijn in kolom 3 en 4 onder het torpedisten-personeel alleen de gegradueerde torpedisten vermeld. De matrozen-torpedist, bestemd voor de schepen en voor den torpedodienst zijn begrepen in de in kolom 3 en 4 vermelde 2599 en 2212 man. Van de matrozen der marine-reserve zijn in de eerste plaats 180 man benoodigd ter vervanging van de mariniers, die in oorlogstijd aanvankelijk op de pantserscheppen en monitors geplaatst worden in de plaats van matrozen (vrijwilligers).	
Artilleriepersoneel	188	169	179	172	181		
Torpedomakerspersoneel	117	133	165	136	109		
Torpedistenpersoneel	208	139	73	69	143		
Zeemilicien-torpedisten	108	"	107	"	139		
Torpedisten M R.	"	"	"	"	29		
Timmerliedenpersoneel	66	54	49	49	73		
Bottelierspersoneel	80	74	82	78	77		
Ziekenverplegerspersoneel	82	68	65	70	102		
Zeemiliciens-ziekenverpleger	3	"	17	"	29		
Schrijverspersoneel	126	107	107	102	115		
Hofmeesterspersoneel	124	114	100	109	82		
Zeemiliciens-hofmeester	3	"	22	"	27		
Kokspersoneel.	158	157	137	138	161		
Zeemiliciens-kok	41	"	68	"	58		
Kleermakers	21	25	24	26	21		
Schoenmakers	52	47	41	42	52		

RANGEN EN QUALITEITEN.	Benoodigd in oorlogstijd in 1900.	Benoodigd in vredestijd in 1900.	Formatie volgens programma Minister Jhr. Röell.		Sterkte op 1 Januari 1899.	TOELICHTINGEN.
			oorlogstijd.	vredestijd.		
	1.	2.	3.	4.	5.	
Scheerders	41	35	22	25	46	a) Zonder de jongens (op 1 Januari 1899 waren aanwezig 747 jongens). In oorlogstijd zijn be- noodigd 315 jongens voor vletroeiërs.
Matrozen a)	2573	2383	2589	2324	2427	
Zeemiliciens-matroos	1253	"	1042	"	2126	
Matrozen M.R.	"	"	"	"	226	
Machinisten en sergeant-stokers	500	359	473	340	280	
Machinisten M.R.	"	"	"	"	36	
Overig stokerspersoneel	912	817	1204	995	785	
Zeemiliciens-stoker	"	"	256	"	442	
Stokers M.R.	"	"	"	"	27	
Muzikanten	44	44	44	44	41	
Onderofficieren en manschappen van het korps mariniers	1976	1401	2143	1423	2106	
Totaal . . .	9069	6454	9373	6461	10289	

De verhouding van het totale aantal tot de marine-reserve en de militie behorende personeel tot het aantal, waarover op een gegeven oogenblik bij mobilisatie voor oorlog in Nederland beschikt kan worden, is gerekend te zijn:

voor officieren	3:1
voor matrozen, machinisten en stokers	1.5:1
voor torpedisten	1:1
voor de zeemilitie	1:0.85

Deze formatie voldoet aan de volgende eischen:

1°. Dat het voor den dienst in Oost-Indië aangewezen personeel na driejarig verblijf aldaar in Nederland teruggekeerd, eerst na 4 jaren weder voor uitzending naar Oost-Indië in aanmerking behoeft te komen.

2°. Dat buitengaats kunnen zijn, behalve de twee voor aflossing bestemde schepen van het auxiliair eskader, twee schepen voor buitenlandschen dienst en één opleidingsschip (Nautilus) voor oefening en voor bevordering van de belangen van den Staat, zijne koloniën en van Nederlanders in het buitenland.

3°. Dat voorts voorzien wordt in de behoefte aan personeel voor de politiekruisers op de Noordzee, de wacht- en kostschepen, de instructieschepen, de verschillende opleidingen, den torpedodienst, de hydrographie, de rijkswerven en de andere diensten.

4°. Dat bovendien voor oefening, zoowel van het vaste personeel als van de zeemilitie en de marine-reserve in dienst zullen kunnen zijn 2 pantserschepen, 2 monitors, 4 kanonneerbootten en 10 torpedobootten.

5°. Dat gedurende den tijd, dat de zeemilitie niet in oefening is, desverreicht nog 2 pantserschepen aan de 5 voor diensten buitengaats bestemde schepen toegevoegd kunnen worden.

Bij de berekening van het voor oorlogstijd benoodigde personeel is aangenomen, dat bij het uitbreken van den oorlog buitengaats zullen zijn 2 pantserdekschepen, 1 pantserschip en Hr. Ms. „Nautilus”.

Uit de hiervoorgaande staten blijkt, dat de totale sterkte op 1 Januari 1899 belangrijk meer bedraagt dan noodig zou zijn voor de formatie volgens het programma van den ondergetee-

kende; naarmate uitvoering wordt gegeven aan dat programma, zal dus in de sterkte van het personeel wijziging moeten worden gebracht, opdat bij gereedheid van het materieel volgens het programma, niet meer personeel aanwezig zij, dan ter bemanning van de vloot en ter voorziening in de verdere diensten noodig is.

Inrichting der begrooting. Evenals voor het dienstjaar 1899 is ook voor het dienstjaar 1900 de wijziging van de IIde afdeeling achterwege moeten blijven, ditmaal omdat nog geene gelden werden beschikbaar gesteld om in overeenstemming met het algemeen advies der Staatscommissie, benoemd bij Koninklijk besluit van 18 Februari 1895 n°. 18, uitvoering te geven aan de daarbij voorgestelde invoering eener gewijzigde boekhouding bij de werven en de instelling bij het Departement van Marine van een bureau van controle op die boekhouding, maatregelen, welke aan bedoelde wijziging behooren vooraf te gaan.

Ondergeteekende herinnert er aan, dat tijdens de behandeling van Hoofdstuk VI der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1899 in de Tweede Kamer der Staten-Generaal bij Nota van wijziging op het ontwerp van wet de artikelen 4, 8, 9 en 20 verhoogd werden met respectievelijk f 500, f 4200, f 3000 en f 5634, om de bedoelde boekhouding en controle te kunnen invoeren.

De Commissie van Rapporteurs van genoemd begrotingsontwerp diende amendementen in, tot strekking hebbende de voorgestelde verhoogingen van de begrooting af te voeren, welke amendementen door ondergeteekende zijn overgenomen, toen hem gebleken was, dat de Kamer het gevoelen van de Commissie van Rapporteurs deelde, dat zij geen genoegzame inlichtingen had ontvangen om de voorgestelde verhoogingen te kunnen beoordeelen. Ondergeteekende, het voornemen hebbende der Kamer de meest volledige inlichtingen te verstrekken omtrent de strekking dier verhoogingen, stelt zich voor te gelegener tijd daartoe een afzonderlijk ontwerp van wet in te dienen.

Het eindeijfer van het VIde Hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1900 bedraagt f 15 959 262,04⁵ tegen f 15 910 724,12⁵ voor 1899 toegestaan.

Het verschil ad f 48 537,92 is een gevolg van *hoogere raming* van de:

Iste Afdeeling Kosten van Admini-	
stratie met	f 4 640,13
IIde Afdeeling Personeel met ...	„ 133 190,79
Vde Afdeeling Pensioenen met ...	„ 62 158,—
	f 199 988,92

waartegenover lagere raming van de	
IIde Afdeeling Materieel der Zee-	
macht met	f 56 109,—
IVde Afdeeling Loodswezen enz.	
met	„ 95 342,—
	f 151 451,—
Blijft meer.....	f 48 537,92

Tegenover de geraamde uitgaaf voor 1900 op dit Hoofdstuk, staat een geraamde inkomst, bij de Wet op de Middelen verantwoordende, voor:

Bijdragen voor de opleiding van adelborsten ...	f 35 400,—
Bijdragen voor de opleiding van adspirant-administrateurs	„ 2800,—
Bijdragen voor de opleiding van leerlingen-machinist	„ 8900,—
Opbrengst van den verkoop van onbruikbare en overtollige goederen	„ 35 000,—
Opbrengst van den verkoop van afvallende schepen	„ 120 000,—
Opbrengst van loodsgelden	„ 2 000 000,—
Totaal.....	f 2 202 100,—

zijnde dit bedrag f 132 300,— hooger dan voor 1899.

Het ligt namelijk in de bedoeling van ondergeteekende om, nu het in aanbouw gebracht aantal pantserdekschepen de voltooiing nadert, voort te gaan met de geleidelijke opruiming van de fregatten, waartoe in 1900 twee zullen worden verkocht.

Eindelijk zal nog van de uitgaaf in 1900 in de Staatskas terugkomen aan zegel, registratie en legesbelasting, invoerrechten en accijnzen een geraamd bedrag van ± f 100 000.—

Dat de cijfers der IIIde en Vde afdeelingen voor 1900 zulk een betrekkelijk groot verschil opleveren met die der gelijknamige afdeelingen van de Marine-begrooting voor 1899, is wat de IIIde afdeeling betreft, hoofdzakelijk het gevolg van de voorgestelde en hierna onder afdeeling III nader toe te lichten gewijzigde regelingen omtrent de zeetraktementen, de verhoogde zeetraktementen en verhoogde soldijen van het personeel bij 's Rijks zeemacht en van de gewijzigde regeling van het minder personeel van 's Rijks-stoomvaartdienst; voorts van de voltalligheid van het korps mariniers, waarvan de sterkte ± 137 koppen meer bedraagt dan waarop bij de begrooting van het vorige jaar kon gerekend worden. Ook de kosten voor voeding moesten iets hooger geraamd worden wegens de hoogere kosten van het rantsoen voor buitengaats en de West-Indiën, terwijl eindelijk in verband met de belangrijke uitbreiding van de vrije geneeskundige behandeling ten behoeve der gezinnen van de schepelingen beneden den rang van officier, ook de raming van den post voor kosten van verpleging enz. hooger moest worden gesteld.

De hoogere raming van de Vde afdeeling van dit Hoofdstuk der Staatsbegrooting is het gevolg van de omstandigheid, dat het bedrag der verstorven pensioenen en onderstanden nog steeds blijft beneden het bedrag der pensioenen en onderstanden, welke in gelijk tijdvak moeten worden toegekend.

ISTE AFDEELING.

Het totaal dezer afdeeling bedraagt f 368 984,25⁵ tegen f 364 344,12⁵ voor 1899 toegestaan. Het verschil voor elk artikel in den toelichtenden staat nader verklaard, is een gevolg van hoogere raming van:

Art. 2. Bezoldiging van de ambtenaren bij het Departement, met	f 350,—
Art. 3. Bezoldiging van eervol afgevoerde officieren en van ingenieurs enz. met	„ 1150,55
Art. 5. Zeetraktementen van den chef van den Marinestaf en de verdere officieren, met	„ 2200.—
Art. 6. Zeetraktementen en toelagen van directeurs en commandanten der marine en van officieren, gedetacheerd bij 's Rijks werven, met.....	„ 2800.—
Art. 8. Bezoldiging en toelagen van de ambtenaren bij 's Rijks werven, met.....	„ 166,66 ⁵

Totaal meer..... f 6667,21⁵

waartegenover eene lagere raming van:

Art. 7. Bezoldigingen en toelagen van de ingenieurs der Marine, met	„ 2027,08 ⁵
---	------------------------

Blijft meer..... f 4640,13

Omtrent de nieuw gecreëerde betrekkingen van chef en adjunct-chef van den staf in de directiën (Zie artikel 5 en 6, Bijlage B sub III), zij het volgende opgemerkt.

Ten einde de hoofdofficieren, welke tot 1 Januari 1899 onder den titel van stafofficier der zeemacht toegevoegd waren aan de commandanten der maritieme stellingen en den directeur en commandant der marine te Amsterdam en die bestemd zijn om in oorlogstijd op te treden als chef van den staf der zeemacht der genoemde commandanten, meer dan tot dien tijd het geval was, geheel op de hoogte te doen zijn en blijven van alles, wat noodig is om in oorlogstijd zonder nadere voorbereiding hun taak te aanvaarden, werd met ingang van vorengenoemden datum de werkkring dier hoofdofficieren gewijzigd en werden zij als chef van den staf der zeemacht aan de directeurs en commandanten der marine en voor zoover Willemsoord en Hellevoetsluis betreft tevens aan den stellingcommandant, toegevoegd.

Onder den titel van adjunct-chef van den staf werd in Amsterdam en Hellevoetsluis onder hun bevel werkzaam gesteld de luitenant ter zee der 1ste klasse, tot dusverre uitsluitend adjudant van den directeur en commandant, welke luitenant ter zee tevens in zijne voornoemde functie van adjudant gehandhaafd bleef.

In Willemsoord werd als adjunct-chef van den staf der zeemacht aangewezen de luitenant ter zee, reeds werkzaam ten bureaue van den directeur en commandant der marine, zoodat de hierbesproken wenschelijke reorganisatie plaats had zonder meerder personeel te eischen of meerdere kosten met zich te brengen.

IIDE AFDEELING.

Het totaal dezer afdeeling bedraagt f 6755 901,— tegen f 6812 010,— toegestaan voor 1899.

Het verschil van elk artikel, in den toelichtenden staat verklaard, is een gevolg van lagere raming van:

Art. 14. Aanbouw bij particulieren, met	f 66 000.—
Art. 15. Aanschaffing, wijziging, onderhoud en herstelling van geschut, projectielen enz. met	„ 396 390,—
Art. 17. Aanschaffing en herstelling van scheepsstoomwerktuigen, met	„ 287 020,—
Art. 21. Bezoldiging van de bemanning der werkvaartuigen, met	„ 550,—
Art. 23. Aanbouw, aanschaffing of aankoop van gebouwen enz., met	„ 8480,—

Art. 24. Onderhoud en herstelling van gebouwen enz., met	f 9600,—
Art. 25. Aanschaffing en herstelling van werktuigen op de werven, met	„ 1500,—

Totaal minder..... f 769 540,—

waartegenover *hoogere* raming van :

Art. 13. Aanschaffing van materialen, met f 490 050,—

Art. 16. Aanschaffing, wijziging, onderhoud en herstelling van torpedo's, lanceerinrichtingen enz., met „ 217 500,—

Art. 20. Bezoldigingen en toelagen van mindere geëmployeerden en werklieden, met „ 5881,—

„ 713 431,—

Blijft minder..... f 56 109,—

In verband met den uitslag van het daaromtrent ingestelde onderzoek is gerekend op herhalings- en teekenonderwijs aan de leerlingen bij 's Rijks werven te Willemsoord en Hellevoetsluis, waaromtrent ondergeteekende zich voorstelt t. z. t. in overleg te treden met de betrokken gemeente- en schoolbesturen, voor het beschikbaar stellen van onderwijzend personeel en de toelating der leerlingen op hunne scholen.

Door uitbreiding der omschrijving van art. 20 wordt beoogd de kwijting mogelijk te maken van toelagen, schoolgelden enz., voor het herhalings- en teekenonderwijs verschuldigd; bij art. 13 der begroting is gerekend op de uitgaven wegens aanschaffing van de hulpmiddelen, voor dat onderwijs gevorderd.

Uit het vergelijkend overzicht betreffende de sommen, voor deze afdeling thans aangevraagd en voor 1899 toegestaan, als bijlage A bij deze Memorie gevoegd, blijkt dat:

voor aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen, daaronder begrepen artillerie- en torpedo-bewapening wordt aangevraagd f 4 200 000,—, zijnde hetzelfde bedrag als voor 1899 toegestaan;

voor herstelling en uitrusting van schepen in en buiten dienst f 752 525,—, zijnde f 11 500,— meer dan voor 1899 werd toegestaan;

voor conservatie van reserveschepen en hunne uitrustingsgoederen f 161 000,—, zijnde f 11 500,— meer dan voor 1899 werd toegestaan;

voor aankoop, aanmaak en herstelling van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad f 651 400,—, zijnde f 8300,— minder dan voor 1899 werd toegestaan;

voor aanschaffing, wijziging en herstelling van geschut, affutage, projectielen, handwapenen, torpedo's enz. behalve voor nieuwe schepen f 229 400,—, zijnde f 9510,— minder dan voor 1899 werd toegestaan;

voor aankoop, onderhoud en herstelling van gereedschappen en werktuigen, aanbouw, onderhoud en herstelling van werfinrichtingen, werkvaartuigen en gebouwen f 385 455,—, zijnde f 9180,— minder dan voor 1899 werd toegestaan;

voor algemeenen dienst, beproevingen en proefnemingen f 376 121,— zijnde f 1031,— meer dan voor 1899 werd toegestaan.

Voor de bestaande plannen van aanbouw, onderhoud en herstelling wordt verwezen naar de bij deze begroting gevoegde bijlage C.

In aansluiting aan de mededeelingen, vervat in de Memorie van Toelichting tot de begroting van 1899, zij aangaande de werkzaamheden, welke tot 1 Juli van dit jaar op 's Rijks wer-

ven werden uitgevoerd of aan particulieren werden toevertrouwd, het volgende vermeld:

's Rijks werf te Amsterdam.

Het pantserdekschip *Utrecht* werd den 14en Juli 1898 te water gelaten en de bouw van dit schip daarna voortgezet.

Den 3en December 1898 werd de kiel gelegd van het pantser-schip *Koningin-Regentes* en daarna de werkzaamheden aan dezen bodem met kracht voortgezet.

Verschillende inventarisgoederen werden voor de schepen type *Utrecht* aangemaakt.

In het onderhoud der in dienst en in reserve zijnde schepen werd voorzien.

's Rijks werf te Willemsoord.

Hr. Ms. pantserschip *Piet Hein* werd voor den dienst in Oost-Indië gereed gemaakt.

Hr. Ms. schoener *Zeehond* werd tijdelijk voor den dienst als Koninklijk jacht ingericht.

Hr. Ms. pantserschip *Kortenaar* werd den 16en Maart 1899 in dienst en Hr. Ms. fregat *de Ruyter*, na terugkeer uit Oost-Indië den 26en Mei buiten dienst gesteld en in conservatie opgenomen.

Aan Hr. Ms. pantserdekschip *Koningin Wilhelmina der Nederlanden* werden verschillende voorzieningen uitgevoerd om dit schip in het najaar weder voor den dienst beschikbaar te doen zijn.

Aan de in dienst en in reserve zijnde schepen werden de voor het onderhoud noodige herstellingen verricht.

's Rijks werf te Hellevoetsluis.

Hr. Ms. korvet *Alkmaar* werd na terugkeer uit Curaçao buiten dienst gesteld.

Hr. Ms. instructieschip *Nautilus* onderging in September 1898 de noodige voorzieningen voor een oefeningstocht in den Atlantischen Oceaan en werd na terugkeer in Maart 1899 buiten dienst gesteld ten einde noodzakelijke herstellingen te kunnen ondergaan.

Aan de in dienst en in reserve zijnde schepen werden de voor het onderhoud noodige herstellingen verricht.

Onder meer werd gecontracteerd met:

de Koninklijke Maatschappij *de Schelde* te Vlissingen voor werkzaamheden aan de stoomwerktuigen van het pantserdekschip *Koningin Wilhelmina der Nederlanden*; voor de levering der waterleiding van het pantserdekschip *Utrecht*, en voor de levering der werktuigen van het pantserschip *Koningin-Regentes*;

de Maatschappij *de Maas* te Rotterdam voor de levering der lensleiding voor het pantserdekschip *Utrecht*;

de firma ARMSTRONG EN Co. te Londen voor de levering der onderwaterzijlanceering van het pantserschip *Koningin-Regentes*;

de firma de Wede J. L. CEUVEL te Amsterdam voor den bouw van een lichtschip;

de firma BARBIER & BÉNARD te Parijs voor de levering der electrische installatie voor bovengenoemd lichtschip;

de firma MERREM & LA PORTE te Amsterdam voor de levering der munitiehuishinrichting voor het pantserdekschip *Utrecht*; en van de stevens, de asleiding en de pantserplaten van het pantserschip *Koningin-Regentes*;

de Koninklijke Nederlandsche grofsmederij te Leiden voor de levering van ankers en kettingen;

de firma HK. JONKER & ZN. te Rotterdam voor de levering

der machines, bestemd voor de stoomsloepen der schepen type *Utrecht*;

de firma FRED. STIELTJES & Co. te Amsterdam voor de levering van ventilatoren en van eene inrichting tot luchtverwarming en luchtversching aan boord van het pantserdekschip *Utrecht*;

de firma DE BRUYN KOPS EN SCHIEFF te 's Gravenhage voor de levering van eene inrichting tot het maken van ijs en het kunstmatig op lage temperatuur houden der munitiebergplaatsen aan boord van het pantserdekschip *Utrecht*; en van eene dergelijke inrichting voor de achtermunitiebergplaats aan boord van het pantserschip *Piet Hein*;

de Naamlooze Vennootschap Electro-technische Industrie te Slikkerveer voor de elektrische installatie van het pantserdekschip *Utrecht*;

den heer J. J. NIEUKERKEN, architect te 's Gravenhage voor de levering van een ontwerp voor den bouw van eene kazerne voor Marine-personeel te Willemsoord.

Ten behoeve van den Indischen dienst werd onder meer gecontracteerd met:

de Maatschappij voor scheeps- en werktuigbouw *Fijenoord* te Rotterdam voor den bouw van een recherchevaartuig;

de firma YARROW & Co. te Londen voor den bouw van 2 torpedobooten;

de firma WHITEHEAD & Co. te Fiume voor de levering van torpedo's voor de 2 bovengenoemde torpedobooten;

de Maschinenbau-Aktiën-Gesellschaft te Berlijn voor de levering der lanceerinrichtingen voor de 2 bovengenoemde torpedobooten.

III DE AFDEELING.

Het totaal dezer afdeeling bedraagt f 4321 208,79 tegen f 4188 018,— voor 1899 toegestaan.

Het verschil, voor elk artikel in den toelichtenden staat verklaard, is toe te schrijven aan *hoogere* raming van:

Art. 27. Vaste traktementen van het korps officieren van administratie, met	f 4252,—
Art. 30. Vaste traktementen van onderofficieren in het vaste korps, met	„ 3118,—
Art. 31. Zeetraktementen en soldijen, met ...	„ 70 000,—
Art. 33. Kosten van het korps mariniers, met	40 000,—
Art. 34. Kosten van opleiding van adelborsten, met	„ 92,44
Art. 35. Kosten van opleiding van adspirant-administrateurs, met	„ 2608,42
Art. 36. Kosten van opleiding van leerlingen-machinist, met	„ 3892,18
Art. 37. Kosten van opleiding van jongens bij de kweekschool voor zeevaart te Leiden, met ...	„ 940,—
Art. 41. Kosten van voeding, met	„ 17 000,—
Art. 45. Kosten van verpleging, met	„ 7500,—

Totaal meer..... f 149 403,04

waartegenover *lagere* raming van:

Art. 26. Vaste traktementen van het korps zeeofficieren, met f 1703,—

Art. 28. Vaste traktementen van het korps officieren van den geneeskundigen dienst, met „ 2407,—

Art. 29. Vaste traktementen van officieren-machinist, met „ 1302,—

Art. 38. Kosten van voortgezette opleiding van het personeel, met..... „ 310,—

Art. 39. Subsidiën en premieën bij opleiding enz. tot officier van gezondheid, met „ 8000,—

Art. 42. Kosten van de marine-bakkerij, met „ 2358,25

Art. 43. Kosten van het personeel bij de hospitalen, met „ 132,—

Totaal minder f 16 212,25

Blijft meer f 133,190,79

Zooals reeds bij de toelichting van het eindeijfer der begrooting is medegedeeld, is deze hoogere raming voornamelijk het gevolg:

1°. van de gewijzigde regeling der zeetraktementen van zee-officieren;

2°. van de verhooging der verhoogde zeetraktementen en verhoogde soldijen van het personeel bij 's Rijks zeemacht;

3°. van de gewijzigde regeling van het minder personeel van 's Rijks stoomvaartdienst;

4°. van het voltallig zijn van het korps mariniers;

5°. van de hoogere kosten van het rantsoen voor buitengaats en de West-Indiën;

6°. van de hoogere kosten voor verpleging enz.

Aangaande sub 1, 2 en 3 strekke het volgende tot nadere toelichting:

Ad 1°. De zeetraktementen van zee-officieren werden tot dusverre geregeld naar de dienstbetrekking. Bij eene zoodanige regeling is het echter niet altijd mogelijk, om, zonder aan de billijkheid te kort te doen, de officieren in betrekkingen te plaatsen en te bestendigen, waar zij voor den dienst het nuttigst bruikbaar zijn. Het kan toch, om een voorbeeld te noemen, voorkomen, dat — wil men een officier niet financieel benadeelen — men er toe zal overgaan den betrokkene, dienende als 1ste officier aan boord van een modern schip, de meer bezoldigde betrekking van commandant van een flottieljevaartuig op te dragen, indien hij door zijne ancienneteit voor zulk eene plaatsing in aanmerking komt.

Waar echter eene goede behandeling van het zoo kostbare en gecompliceerde moderne materieel dringend eischt, dat zoo min mogelijk verwisseling van personeel plaats heeft, kan eene overplaatsing als hiervoren bedoeld, niet anders dan zeer ten nadeele van den dienst geacht worden.

Ondergeteekende acht het daarom wenschelijk de zeetraktementen geheel te regelen naar rang en ancienneteit, waardoor de overplaatsingen zeer zullen kunnen worden beperkt, hetgeen ook in Indië eene belangrijke besparing van transportkosten zal tengevolge hebben.

Uit den hier volgenden staat moge blijken op welke wijze de ondergeteekende zich voorstelt de traktementen te regelen:

Rangen.	Zeetraktementen 's jaars.
Vice-admiraal	f 3100 a
Schout-bij-nacht	2900 b
Kapitein ter zee	10 oudsten 2600 c
	overigen 2400 c

Kapitein-luitenant ter zee	de 15 oudsten	f 1800 d
	overigen	1600 d
Luitenant ter zee 1ste klasse	1e 40-tal	1300 e
	2e 40-tal	1000 e
	3e 40-tal	700 e
Luitenant ter zee 2de klasse	de 100 oudsten	500 e
	overigen	400 e
Adelborst der 1ste klasse		300

a. wordt vermeerderd met f 8900 voor den commandant van een eskader voor buitenlandschen dienst (ook tusschen de keerkringen) en voor den commandant van de zeemacht in Oost-Indië; met f 400 voor den directeur en commandant.

b. Als boven respectievelijk met f 8100 en f 600.

c. wordt vermeerderd:

1°. met f 3000 voor den commandant eener divisie voor buitenlandschen dienst of van de zeemacht in Oost-Indië;

2°. met f 1800 voor den commandant van een schip dat buiten een der zeegaten van het Rijk in Europa vertoeft en zich niet tusschen de keerkringen bevindt;

3°. met f 1200 voor den commandant van een schip tusschen de keerkringen;

4°. met f 600 voor den directeur en commandant.

d. wordt vermeerderd met f 300 voor den commandant van een schip in Nederland en tusschen de keerkringen en voor den- gene, die in Nederland aan den wal is geplaatst; met f 1200 voor den commandant van een schip, dat buiten een der zeegaten van het Rijk in Europa vertoeft en zich niet tusschen de keerkringen bevindt.

Voor den kapitein ter zee en voor den kapitein-luitenant ter zee wordt het traktement respectievelijk met f 600 en f 500 vermindert wanneer de betrokkenen in het genot zijn van eene vrije woning aan den wal.

e. wordt vermeerderd met f 500 voor den commandant van een schip in Nederland en tusschen de keerkringen; met f 1000 voor den commandant van een schip dat buiten een der zeegaten van het Rijk in Europa vertoeft en zich niet tusschen de keerkringen bevindt, en met f 300 voor degenen die in Nederland aan den wal zijn geplaatst zonder vrije woning.

Bij vergelijking van de hiervoorgaande opgave met de thans bestaande regeling blijkt dat geen vermeerdering van zeetraktementen beoogd is, enkele traktementen zijn verminderd, andere daarentegen vermeerderd, zoodat de voorgestelde regeling over het geheel genomen geen noemenswaardige vermeerdering van uitgaven zal tengevolge hebben.

Het was noodig, ook bij aanneming van het beginsel van toekenning van traktement naar rang en ancienniteit, de commandanten beneden den rang van kapitein ter zee nog eene extra-bezoldiging toe te kennen. Deze extra bezoldiging is slechts schijnbaar eene vermeerdering van traktement, daar zij strekt tot vergoeding van het gemis van tafelgeld, en tot tegemoetkoming aan de meerdere kosten verbonden aan het houden van eene afzonderlijke tafel en aan de meerdere uitgaven voortspruitende uit het verblijf in het buitenland van een commandant.

Ad 2°. Wat aangaat het brengen van verandering in de verhoogde zeetraktementen der officieren en in de verhoogde soldij van de minderen, voorzover deze officieren en minderen in Oost- en West-Indië dienen, zij het navolgende medegedeeld:

Reeds sedert geruimen tijd heeft het bij het Departement van Marine een punt van ernstige overweging uitgemaakt, om te moeten komen aan de ongenoegzaamheid van de inkomsten van het bij de vloot in Nederlandsch-Indië dienende personeel.

De omstandigheid echter dat de uitgaven verbonden aan eene

verhooging der bezoldiging voornamelijk ten laste zou komen van de begroting van een ander Departement, maakte de oplossing van deze vraag niet gemakkelijk, terwijl de noodzakelijkheid om eene oplossing te vinden minder klemmend was zoolang als tijdelijke maatregel aan een belangrijk deel van het in Indië dienende personeel eene bijzondere toelage, onder den naam van Atjeh-toelage werd toegekend.

Thans, nu overgegaan wordt tot eene herziening van de traktementsregeling der officieren en tengevolge van de gewijzigde toestanden in Noordelijk Sumatra, de Atjeh-toelage zal worden ingetrokken, schijnt het oogenblik aangebroken om in verband daarmede over te gaan tot het verhoogen van de verhoogde zeetraktementen en verhoogde soldijen der officieren en minderen, een maatregel ten opzichte waarvan ook met den Minister van Koloniën overeenstemming is verkregen.

Hieronder wordt aangegeven welke vermeerdering van de verhoogde zeetraktementen en verhoogde soldijen worden beoogd:

Rang.	Verhoogd zeetraktement 's maands:	
	thans:	voorgesteld:
Kapitein-luitenant ter zee	f 250	f 275
Luitenant ter zee 1ste klasse	175	200
Luitenant ter zee 2de klasse	125	150
Adelborsten der 1ste klasse	75	100

De officieren van de andere dienstvakken genieten dezelfde verhoogde zeetraktementen als de met hen in rang gelijk staande zeeofficieren, met uitzondering van de oudste kapiteins der mariniers, de oudste officieren van gezondheid der 1ste klasse en de oudste officieren van administratie der 1ste klasse die een verhoogd zeetraktement van f 250 's maands genieten.

Qualiteit.	Verhoogde soldij 's maands:	
	thans:	voorgesteld:
Opperschipper	f 32	f 35
Schipper	25	28
Bootsman	17.50	20
Kwartiermeester	8	10
Matroos der 1ste klasse	5.50	7
Matroos der 2de klasse	4.50	6
Matroos der 3de klasse	3.50	4
Lichtmatroos	2.50	3
Jongen	2	2

De onderofficieren en minderen van de andere dienstvakken zullen met uitzondering van het personeel van 's Rijks stoomvaartdienst en het korps toepredisten dezelfde verhoogde soldij ontvangen als hunne ranggenooten bij het schippersvak.

Ten aanzien van gemeld personeel worden de volgende verhoogingen voorgesteld:

	thans:		voorgesteld:	
	f		f	
Hoofdmachinist	50		60	
Machinist der 1ste klasse	30		36	
Machinist der 2de klasse	20		24	
Adspirant-machinist	10		12	
Sergeant-stoker	18		20	
Korporaal-stoker	15		16	
Stoker der 1ste klasse	10		12	
Stoker der 2de klasse	6.66		8	

	thans:	voorgesteld:
Sergeant-torpedomaker	15—17	16—20
Sergeant-torpedist	10.50—11.75—13	16
Korporaal-torpedist	7.50—9.50	10

Ad 3°. Het gezegde in de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Begrooting van Hoofdstuk VI, dienstjaar 1899 sub art. 32 (blz. 17), tw.: „dat verscheidene middelen in beproeving of overweging waren om den toeloop van stokerspersoneel te vergrooten”, heeft geleid tot de regeling waarvoor de benodigde gelden bij deze begrooting worden aangevraagd.

De beginselen die bij het ontwerpen der regeling op den voorgrond hebben gestaan, zijn:

1°. het in de gelegenheid stellen van jongens der opleiding aan boord van Hr. Ms. Instructieschip Wassenaer om over te gaan als stoker der 2de klasse;

2°. het vergrooten van den toeloop van stokerspersoneel door de werving;

3°. het zooveel mogelijk behouden van het in dienst zijnde personeel.

Wat het sub 1°. vermeldde aangaat, stelde de ruime toeloop van jongens bij de kweekschool voor de zeevaart te Leiden in staat om een gedeelte hunner, dat na overgang aan boord van de Wassenaer, bij goede fysieke geschiktheid en onder overlegging van eene toestemming van ouders of voogden, vrijwillig bereid was van beroep te veranderen, te bestemmen voor den werkkring van stoker, zonder dat dit kwade gevolgen zou hebben voor het aankweken van het benodigd aantal matrozen.

Daartoe werd op 's Rijks werf te Amsterdam in een reeds bestaand lokaal de vereischte smidsen en gereedschappen beschikbaar gesteld om de jongens, onder de leiding van een machinist en onder direct toezicht van korporaals-tokers, te bekwamen tot werkman, terwijl zij aan boord van eene kanonneerboot geoefend worden in het goed stoken en de richtige behandeling der vuren.

Nadat eene voorloopige proef zeer goede resultaten had opgeleverd en de levensvatbaarheid dezer opleiding overtuigend had aangetoond, werd na daartoe door ondergeteekende gedaan voorstel, bij Koninklijk besluit van 21 October 1898 n°. 32, het reglement voor de opleiding van jongens tot stoker der 2de klasse, aan boord van het instructieschip te Amsterdam, in het leven geroepen.

Zooals hierboven reeds werd gezegd, heeft de opleiding plaats aan boord van het instructieschip. De vakoefeningen worden gehouden in een daarvoor ingericht lokaal op 's Rijks werf en aan boord van een kanonneerboot die in de nabijheid van het instructieschip ligt.

De cursus duurt een jaar en vangt twee maal 's jaars aan op den 1sten April en den 1sten October.

De directeur en commandant der marine te Amsterdam is belast met het oppertoezicht over de opleiding; de commandant van het instructieschip staat aan het hoofd der opleiding.

Het vakonderwijs wordt gegeven door een hoofdmachinist die aan boord van het instructieschip is geplaatst. Aan hem zijn toegevoegd twee korporaals-tokers.

Overigens ontvangen de jongens onderwijs van het personeel der eerste opleiding van jongens.

De lessen en oefeningen hebben plaats volgens een door den directeur en commandant goedgekeurden rooster.

Het onderwijs omvat:

a. Vakonderwijs.

Stoken en de behandeling der vuren, smeden, bankwerken en, voor zooveel tijd beschikbaar is, draaien.

b. Schoolonderwijs.

Lezen, schrijven en rekenen. Kennis van de Nederlandsche maten en gewichten en, voor zooveel noodig, van de Engelsche maten.

c. Practische oefeningen.

Recrutenschool. Exerceeren en schieten met revolver, gymnastiek, zwemmen.

d. Godsdienstonderwijs overeenkomstig de kerkgenootschappen waartoe de jongens behooren en het verlangen hunner ouders of voogden.

Zij die niet geschikt blijken te zijn voor stoker worden in de oudste afdeling van de eerste opleiding van jongens enz. teruggebracht.

Na afloop van elken cursus, in de maanden Maart en September, wordt het examen voor stoker der 2de klasse afgelegd, ten overstaan van eene commissie, bestaande uit een officier-machinist, een hoofdmachinist en den hoofdmachinist der opleiding.

De jongens die aan het examen hebben voldaan, worden bevorderd tot stoker der 2de klasse.

Zij die niet voldoen worden in de oudste afdeling van de eerste opleiding van jongens enz. teruggebracht.

Aan jongens die onder verschoonende omstandigheden, ter beoordeeling van den directeur en commandant, niet aan het examen hebben voldaan, kan door dezen worden toegestaan nog een half jaar den cursus te volgen.

De jongens genieten de soldij vastgesteld in de regeling van het personeel onderofficieren en mindere schepelingen der zeemacht. Bovendien ontvangen zij eene verhooging van soldij van f 2 's maands als tegemoetkoming voor buitengewone kosten voor kleeding. Zij zijn onderworpen aan de bepalingen van het reglement voor de eerste opleiding van jongens, betreffende straffen, belooningen, ontslag, verwijdering en verloven.

Voorts zal aan deze opleiding een herhalingscursus worden gehouden voor stokers die van de opleiding afkomstig zijn en minstens 2 jaar als zoodanig hebben dienst gedaan.

Het mag met grond verwacht worden dat de leerlingen dezer opleiding een kern van bekwame werklieden zullen vormen en dat zij in betrekkelijk korten tijd den onderofficiersgraad zullen bereiken.

Tot het bevorderen van het sub 2°. gezegde, is bereids de 3de klasse van stokers afgeschaft, omdat de voor deze geldende bezoldiging van f 15 's maands, wegens de belangrijke slijtage aan kleeding, te gering is gebleken.

Bij deze begrooting wordt voorgesteld: om de soldij van stokers 2de en 1ste klasse respectievelijk van f 20 en f 30 's maands te brengen op f 25 en f 35.

De verhoogde soldij aan deze schepelingen toe te kennen voor den dienst in de overzeesche bezittingen en tusschen de keerkningen te stellen op f 7.50 en f 10 per maand of, bij de boven onder 2°. voorgestelde wijziging der verhoogde zeetraktementen op f 8 en f 12 per maand. Voor de stokers der 2de klasse bedroeg die verhoogde soldij tot nu toe f 6.66, en voor de stokers der 1ste klasse f 10 per maand.

Om den toeloop van personen uit alle oorden des lands te verzekeren, is door ondergeteekende aan H. M. de Koningin voorgesteld om aan hen die in de garnizoensplaatsen door een officier van gezondheid van de Zee- of Landmacht voorloopig fysiek geschikt worden bevonden, vrachtvrij te doen reizen wanneer zij zich naar de naaste standplaats van een commies van aanneming voor de zeemacht begeven, om definitief te worden gekeurd en de vereischte proeven van verstandelijke ontwikkeling en beroepskennis, die als voorwaarde voor de aanneming zijn gesteld — welke voorwaarden in alle gemeenten des lands zijn bekend gemaakt — af te leggen.

Worden zij door den Marine-arts fysiek ongeschikt bevonden, doch voldoen zij aan de gestelde eischen van verstandelijke ontwikkeling en beroepskennis, dan wordt hun ook de kosten der terugreis, naar de gemeente waar zij voorloopig geschikt werden geoordeeld, vergoed; is het laatste echter niet het geval,

dan wordt geene vergoeding van reiskosten gegeven.

Bij Koninklijk besluit van den 8sten Juli 1899 n°. 46 is het bovenstaande bekrachtigd en bij Ministerieele beschikking van den 19en Juli daaraanvolgende in de Verordeningen voor de Kon. Ned. Zeemacht opgenomen.

De aldus door werving in dienst getreden stokers zijn in hoofdzaak bestemd tot de diensten op de vuurplaats. In elke directie der marine bestaat gelegenheid om hen in het stoken te oefenen aan boord van daartoe aan te wijzen bodems. Bezitten zij geene ambachtskennis en verkrijgen zij die kennis ook niet gedurende hun diensttijd, dan kunnen zij niet hooger dan tot stoker der 1ste klasse opklimmen.

De uit de werving afkomstige stokers die wel beroepskennis bezitten — in het algemeen dus de personen die als stoker der 1ste klasse in dienst komen — en blijken geven van geschiktheid, zullen aan de opleiding op de werf te Amsterdam in de gelegenheid worden gesteld om die beroepskennis te vermeerderen. Bij het voldoen aan de daarvoor gestelde eischen kunnen zij bevorderd worden tot korporaal-stoker. Van deze kunnen jaarlijks eenige in aanmerking worden gebracht om geplaatst te worden bij de opleiding van sergeant-stokers om, na voldoende afgelegd examen, dien graad te verkrijgen.

Tot dusverre bestond alleen voor korporaal-stokers en stokers der 1ste klasse gelegenheid om als *ervaren werkmán* en als *geveermaker* verhooging van soldij à f 5 's maands te verkrijgen.

Tot het aankweeken en ontwikkelen van den lust en den ijver van geschikte *stokers*, is het wenschelijk geoordeeld genoemde verhooging verkrijgbaar te stellen voor die stokers der 1ste klasse die geen ambacht kennen, maar op de stookplaats en in de machinekamer door bedrevenheid uitmunten, door invoering voor deze categorie van een certificaat van *olieman*.

Voor het certificaat van olieman wordt vereischt:

minstens 2 jaren dienst als stoker 1ste klasse: bezit van het certificaat van goed gedrag; zeer goed kunnen stoken; voldoen aan de in de voorschriften op de examina gestelde eischen om als olieman dienst te doen.

Hierbij moet worden opgemerkt dat de toelage van f 5 wordt genoten of als werkmán, of als olieman, d. w. z. dat de toelage niet kan klimmen tot f 10, al bezit de stoker der 1ste klasse beide certificaten.

Tot het bereiken van het sub 3°. vermelde, wordt verder voorgesteld voor verdienstelijke sergeant-stokers, het verkrijgen van den graad van stoker-majoor mogelijk te maken. Deze personen zullen uitsluitend bij 's Rijks werven emplooi vinden. Uit den aard der zaak kan het aantal personen van dezen graad slechts beperkt zijn en daarvoor zullen in aanmerking komen de sergeant-stokers die zich door uitmuntend gedrag, bijzondere geschiktheid en nauwgezette plichtsbetrachting onderscheiden. De bevordering zal slechts bij keuze geschieden.

De stoker-majoor behoort steeds tot het vaste korps onder-officiëren. De sergeant-stoker kan, na gebleken geschiktheid, in dat korps worden opgenomen.

Omdat ondergeteekende gebonden was aan de begrooting voor het dienstjaar 1899, konden de thans voorgestelde maatregelen, hoe dringend het ook zijn moge die spoedig toe te passen, niet tot uitvoering worden gebracht zonder dat de daarvoor benoodigde gelden door de Volksvertegenwoordiging waren toegestaan. Daarom heeft ondergeteekende vermeend in het loopende dienstjaar slechts die wijzigingen tot stand te mogen brengen die, zonder de uitgaven noemenswaardig te verhoogen, een beteren toeloop konden doen verwachten. Deze zijn:

1°. het stichten van de opleiding te Amsterdam voor jongens afkomstig van de Wassenaer tot stoker der 2de klasse;

2°. afschaffing van de 3de klasse van stokers;

3°. het verkrijgbaar stellen van het certificaat van olieman voor stokers der 1ste klasse.

Het is ondergeteekende aangenaam te verklaren dat die maat-

regelen hunne doeltreffendheid reeds hebben bewezen, dat de toeloop reeds is verbeterd en de toekomst met vertrouwen kan worden tegemoetgegaan als de voorgestelde maatregelen worden aangenomen.

Art. 33. III. Door de Wet van 29 December 1898 (*Staatsblad* n°. 279) houdende intrekking van art. 34 der wet van 5 October 1841 (*Staatsblad* n°. 40) en regeling van het beheer over den voorraad goederen voor kleeding en uitrusting voor onderofficiëren en soldaten, werd ook de opheffing van het voorschot aan het korps Mariniers verstrekt, noodzakelijk.

In overleg met de Algemeene Rekenkamer is de omschrijving van dit onderdeel derhalve gewijzigd, en zullen de voorraad kleeding en uitrusting, en de verdere uitgaven dit onderdeel betreffende, onder contróle van dat college komen.

Zooals uit bijlage R onder VIc blijkt is voor aanschaffing van kleeding en de uitgaven die ten laste van de rekeningen der manschappen komen, hetzelfde bedrag geraamd als voor de toelagen die zij gedurende het jaar kunnen te goed maken.

Aangaande de verrichtingen van de schepen en vaartuigen van oorlog kan, in aansluiting aan hetgeen daaromtrent in de Memorie van Toelichting der vorige begrooting werd gemeld, het navolgende worden medegedeeld.

Hr. Ms. fregat *de Ruyter* vertrok den 12en Maart 1899 van Oleh-leh, vertoefde achtereenvolgens te Colombo van 17 tot 20 Maart, te Aden van 31 Maart tot 4 April, te Port-Said van 14 tot 18 April, te Gibraltar van 28 April tot 1 Mei en viel den 8sten Mei te Nieuwediep binnen. Den 27sten Mei d. a. v. werd dit schip uit dienst gesteld.

Hr. Ms. fregat *Atjeh* aanvaardde van Oleh-leh de terugreis naar Nederland op den 27en Maart 1899, kwam den 11en Mei d. a. v. te Kaapstad aan en vertrok van daar den 23en Mei.

Hr. Ms. fregat *Koningin Emma der Nederlanden* bleef deel uitmaken van het auxiliair eskader.

Hr. Ms. pantserschip *Prins Hendrik der Nederlanden* werd uit de sterkte van dat eskader afgevoerd, in verband met den toestand der ketels van dien bodem, en den 5en Mei 1899 in Oost-Indië uit dienst gesteld.

Hr. Ms. flottieljevaartuig *Koetj* werd den 25en Augustus 1898 in dienst gesteld en vertrok den 20en September d. a. v. van Vlissingen naar Oost-Indië, met bestemming voor de Indische militaire marine. Achtereenvolgens werden door dezen bodem aangedaan: Plymouth van 21 tot 22 September, Algiers van 28 tot 29 September, Port-Said van 6 tot 8 October, Aden den 14en October en Colombo van 27 tot 31 October. Den 5en November werd Oleh-leh bereikt.

Hr. Ms. flottieljevaartuig *Siboga*, eveneens bestemd voor de Indische militaire marine, werd den 1en November 1898 in dienst gesteld en vertrok den 16en December d. a. v. van IJmuiden naar zee. Achtereenvolgens werden aangedaan: Algiers op 24 December, Port-Said op 30 December, Aden van 7 tot 8 Januari en Colombo van 18 tot 20 Januari. Den 25en Januari werd Oleh-leh bereikt.

Hr. Ms. opnemingsvaartuig *van Gogh* werd den 20en April 1899 in dienst gesteld en vertrok, met bestemming voor den Indischen dienst, den 10en Mei d. a. v. van Hellevoetsluis naar zee, vertoefde te Cadix van 17 tot 20 Mei, te Port-Said op 31 Mei, te Suez op 2 Juni, te Aden van 10 tot 12 Juni en te Colombo van 23 tot 29 Juni en kwam den 7den Juli te Oleh-leh aan.

Hr. Ms. korvet *Sommelsdijk*, op weg naar Curaçao, ter aflossing van Hr. Ms. korvet *Alkmaar*, kwam, na op 22 Juli Fort de France te hebben aangedaan, den 25en Juli 1898 te Curaçao aan en doet sedert 1 Mei 1899, in verband met de opheffing van het station der zeemacht in Suriname, dienst als stationsschip in West-Indië.

Hr. Ms. korvet *Alkmaar* vertrok, na aankomst van de *Sommelsdijk*, den 26en Juli 1898 van Curaçao naar Nederland. Na te hebben aangedaan St. Thomas van 31 Juli tot 2 Augustus en Ponta-Delgada van 28 tot 29 Augustus, viel de *Alkmaar*

den 9en September te Hellevoetsluis binnen en werd den 6en October uit dienst gesteld.

Hr. Ms. schoener *Suriname* verliet den 1en Mei 1899 Paramaribo, wegens ophffing van den stationsdienst aldaar, en aanvaardde de terugreis naar Nederland. Respectievelijk op 5 en 8 Mei werden aangedaan St. Lucia en St. Thomas. Den 4en Juni viel dit schip te Hellevoetsluis binnen en werd den 22en Juni uit dienst gesteld.

Hr. Ms. schoener *Argus* werd den 1en November 1898 uit dienst gesteld en kwam den 1en Maart 1899 weder in dienst tot uitoefening van politietoezicht op de visscherij in de Noordzee.

Hr. Ms. schoener *Dolfijn* bleef voor hetzelfde doel onafgebroken in dienst.

Hr. Ms. schoener *Zeehond* werd tijdelijk ingericht als jacht voor H. M. de Koningin, om als zoodanig dienst te doen bij de door H. M. gehouden vlootrevue in het Hollandsch Diep op 15 September 1898, doch deed overigens onafgebroken dienst tot uitoefening van politietoezicht op de visscherij.

Hr. Ms. pantserschip *Kortenaar* werd den 16en Maart 1899 in dienst gesteld voor de herhalingsoefeningen van de zeemiliciens der lichting 1897 en voorts om dienst te doen voor de oefening van de zeemiliciens der lichting 1899 en van het verder personeel der zeemacht.

Hr. Ms. pantserschip *Evertsen* bleef gedurende den winter 1898/99 in dienst en deed verder dienst voor hetzelfde doel als de *Kortenaar*.

Hr. Ms. pantserdekschip *Friesland*, zich bevindende in de West-Indische wateren in verband met den oorlog tussehen Spanje en de Vereenigde Staten van Amerika, aanvaardde van Curaçao de terugreis naar Nederland op den 15en Augustus 1898, deed achtereenvolgens aan St. Thomas, van 18 tot 22 Augustus, en Horta van 29 tot 30 Augustus, en viel den 5en September te Hellevoetsluis binnen.

Den 14en Januari 1899 vertrok deze bodem van Nieuwediep weder naar zee, thans met het doel allereerst om een kort bezoek te brengen aan Smyrna ter bevordering van de Nederlandsche belangen aldaar door vlagvertoon, en voorts om zijne bestemming op te volgen naar Oost-Indië, voor het auxiliair eskader. Na te Plymouth te hebben vertoefd van 16 tot 23 Januari, kwam de *Friesland* den 3en Februari te Smyrna aan, verbleef daar tot den 8en van die maand en begaf zich vervolgens naar Port-Said, alwaar genoemde bodem den 11en Februari in divisie vereenigd werd met Hr. Ms. pantserschip *Piet Hein* en Hr. Ms. pantserdekschip *Holland*, welke schepen eveneens bestemd waren voor het auxiliair eskader in Oost-Indië. De *Piet Hein* was daartoe van Nieuwediep vertrokken op den 7en Januari 1899, had aangedaan Plymouth van 9 tot 14 Januari, Algiers van 21 tot 30 Januari en Bizerta van 1 tot 4 Februari en was den 9en Februari te Port-Said aangekomen. De *Holland*, den 1en Juli 1898 in dienst gesteld, was van Nieuwediep vertrokken den 7en Januari 1899, had achtereenvolgens vertoefd te Plymouth van 11 tot 18 Januari en te Beirouth voor vlagvertoon van 1 tot 8 Februari en den 9en Februari Port-Said bereikt.

In divisie vereenigd, zetten de drie laatstgenoemde schepen de reis naar Oost-Indië voort op den 13en Februari, verbleven te Aden van 20 tot 24 Februari en te Colombo van 5 tot 11 Maart en kwamen den 16en Maart te Oelch-leh aan.

De *Friesland* werd in de maand Juni 1899 uitgezonden naar Manilla voor vlagvertoon, in welke plaats genoemd schip vertoefde van den 7en tot den 21en dier maand.

Hr. Ms. pantserdekschip *Zeeland* vertrok, na terugkomst van zijn proeftocht in de Noordzee, den 1en Februari 1899 van Nieuwediep, met bestemming naar de West-Indische wateren tot vlagvertoon. Na achtereenvolgens te hebben aangedaan: Plymouth van 3 tot 10 Februari, Ponta-Delgada van 17 tot 23 Februari en St. Lucia van 6 tot 8 Maart, kwam genoemde bodem den 11en Maart te Curaçao aan, verbleef daar tot 18 Maart en bracht vervolgens een bezoek aan Kingston, Port au Prince, St. Thomas, Fort de France, St. Lucia en Port of Spain, op elk van welke plaatsen enkele dagen werd vertoefd. Voorts werd verbleven te Paramaribo van 24 April tot 8 Mei en vervolgens

koers gesteld naar Fort de France, waar de *Zeeland* den 12en Mei aankwam en tot het ondergaan van eenige reparatiën moest verblijven tot 3 Juni. Dienzelfden dag werd St. Lucia nog aangedaan en de reis van daar voortgezet den 5en Juni. Te Curaçao werd vertoefd van 16 Juni tot 1 Juli en daarop de terugreis naar Nederland aanvaard. Te St. Lucia werd weder vertoefd van 4 tot 8 Juli.

Behalve Hr. Ms. pantserscheppen *Kortenaar* en *Evertsen* bleven in dienst voor de zomeroefeningen in 1899 Hr. Ms. monitors *Cerberus* en *Krakodil*. Hr. Ms. kanonneerbooten *Brak*, *Geep* en *Raaf* werden respectievelijk op 1, 21 en 1 November 1898 uit dienst gesteld en gedurende den winter, als toegevoegd aan Hr. Ms. wachtscheppen te Amsterdam, Willemsoord en Hellevoetsluis, van tijd tot tijd gebezigd voor oefeningen van het personeel dier wachtscheppen, in welchen dienst de *Geep* en de *Raaf* eenigen tijd vóór het einde der winteroefeningen werden vervangen door de kanonneerbooten *Hefring* en *Vali*. Respectievelijk op 29 Maart, 1 Maart en 5 April 1899 werden de drie eerstgenoemde booten weder in dienst gesteld, de *Brak* voor de zomeroefeningen en de *Geep* en *Raaf* voor de hydrographische opnemingen.

Hr. Ms. kanonneerboot *Hefring* den 1en November 1898 uit dienst gesteld, kwam den 16en Maart 1899 weder in dienst en werd toegevoegd aan Hr. Ms. logementschip voor zeemiliciens *Neptunus*, welke bodem den 24en Februari 1899 was in dienst gesteld. Na uitdienststelling van de *Neptunus* op 16 Juni 1899 bleef de *Hefring* in dienst voor de zomeroefeningen.

Voor laatstgemeld doel kwam nog in dienst met 1 Juni 1899 Hr. Ms. kanonneerboot *Hadda*, die den 1en November 1898 was uit dienst gesteld.

Hr. Ms. riviervaartuigen *Rhenus* en *Mosa* werden respectievelijk op 27 October en 14 November 1898 uit dienst gesteld. In de plaats daarvan kwamen op die datums in dienst Hr. Ms. riviervaartuigen *Merca* en *Isala*.

Hr. Ms. kanonneerbooten *Bulgia* en *Dufa* bleven onafgebroken dienst doen als kostschepen te Vlissingen en Rotterdam.

Hr. Ms. kanonneerboot *Das* werd den 2en Mei 1899 in dienst gesteld voor de practische oefeningen van de leerlingen-machinist van het laatste studiejaar aan de opleiding te Hellevoetsluis.

Hr. Ms. *Marnix*, *Vulkaan*, *Amstel*, *Bellona* en *Havik* bleven onafgebroken dienst doen respectievelijk als instructieschip voor torpedisten te Willemsoord, als logementschepen voor torpedisten te Amsterdam en Hellevoetsluis, als artillerie-instructieschip en als instructieschip voor het personeel machinisten en stokers der Marine-reserve.

Hr. Ms. kanonneerboot *Sperwer* werd met ingang van 1 April 1899 weder in dienst gesteld en toegevoegd aan Hr. Ms. artillerie-instructieschip *Bellona*.

Hr. Ms. kanonneerboot *Gier* werd als instructieschip voor de Marine-reserve in April 1899 tijdelijk vervangen door Hr. Ms. kanonneerboot *Balder*.

Hr. Ms. instructieschepen *Urania* en *Ezer*, na eindiging der oefeningen van de adelborsten van het Koninklijk Instituut voor de Marine in 1898 uit dienst gesteld, kwamen den 1en Mei 1899 voor hetzelfde doel weder in dienst.

Hr. Ms. *Adolf Hertog van Nassau*, *Prins Maurits der Nederlanden* en *van Galen* doen nog steeds dienst als wachtschepen te Willemsoord, Amsterdam en Hellevoetsluis; evenzoo Hr. Ms. *Admiraal van Wassenae* als instructieschip voor de eerste opleiding van jongens in aansluiting aan de Kweekschool voor Zeevaart te Leiden, en Hr. Ms. *Buffel* als logementschip voor de opleiding van matrozen der 1ste klasse tot kwartiermeester en voor de voortgezette opleiding van jongens tot matroos.

Hr. Ms. instructieschip *Nautilus*, op den zomerkruistocht in 1898, kwam den 26en Juli aan te Ponta-Delgada, verbleef daar tot 9 Augustus en kwam den 31en Augustus te Hellevoetsluis terug. Den 24en October begaf deze bodem zich weder naar zee, tot het ondernemen van den winterkruistocht. Achtereenvolgens werden bezocht: Santa-Cruz van 19 tot 23 November, Cadix van 30 December tot 11 Januari en Santa-Cruz van 19 tot 31 Januari. Den 26en Februari, na van 21 tot 23 Februari te Ply-

mouth te hebben vertoefd, viel de *Nautilus* weder te Hellevoetsluis binnen. Den 29en Maart d. a. v. werd genoemde bodem uit dienst gesteld, om deugdelijk te worden nagezien, na gedurende 13 jaren onafgebroken te zijn in dienst geweest.

Ter vervanging van de *Nautilus* werden den 29en Maart 1899 als instructieschepen voor de voortgezette opleiding van jongens in dienst gesteld Hr. Ms. *Pollux* en *Castor*, welke schepen tot dusver waren toegevoegd respectievelijk aan de *Admiraal van Wassenaer* en de *Buffel*. Gedurende de maanden April en Mei werden door de *Pollux* en de *Castor* oefeningen gehouden op de Zuiderzee. Den 5en Juni vertrokken beide schepen van Nieuwediep, voor het houden van een oefeningstocht in de Noordzee.

Met het oog op eene door H. M. de Koningin te houden revue over een gedeelte der vloot op 15 September 1898, werden met den 10en September daaraanvooraangaande tot eene divisie voor binnenlandschen dienst vereenigd: Hr. Ms. pantserdekschepen *Zeeland*, *Holland* en *Friesland*, Hr. Ms. pantserschepen *Evertsen* en *Piet Hein*, Hr. Ms. monitors *Krokodil* en *Cerberus*, Hr. Mr. kanonneerbooten *Hefring* en *Hadda*, Hr. Ms. riviervaartuigen *Rhenus* en *Mosa*, Hr. Ms. flottieljevaartuig *Koetei* en een vijftal torpedobooten. Deze divisie werd den 19en September 1898 ontbonden.

In het jaar 1898 werden aangenomen 502 schepelingen, waaronder 410 lichtmatrozen en jongens en 14 torpedomakers.

In het eerste halfjaar van 1899 werden aangenomen 219 man. De sterkte van het ondergeschikt personeel der zeemacht vermeerderde in 1898 met 20 koppen.

In 1899 werden opgesteld: 19 plaatsen als adelborst voor den zeedienst, 4 als adelborst voor de mariniers, 5 bij de opleiding van adspirant-administrateurs en 20 bij die van leerlingen-machinist.

Ten aanzien van de zeemilitie kan het navolgende worden medegedeeld:

Van de 510 man, die, blijkens de in de Memorie van Toelichting der vorige begroting gedane opgave, bij de zeemilitie der lichting 1898 zijn ingelijfd, zijn:

overgegaan met eene vaste verbintenis bij de Zeemacht, het Korps Mariniers of de Marine-Reserve	9
overgegaan met eene vaste verbintenis bij de Landmacht...	3
overleden	8
ontslagen wegens lichaamsgebreken	10

(Al deze ontslagenen werden ingevolge art. 117 der Militiewet door andere lotelingen vervangen).

Voorts werd een buitenlandsch verlof verleend aan..... 7

Voor zoover de opgaven van de verschillende commissarissen der Koningin zijn ingekomen, werd aan 74 zeemiliciens, die met groot verlof huiswaarts keerden, vergunning verleend tot uitoefening van de buitenlandsche zeevaart en de zeevisscherij.

Voor de lichting van het jaar 1899 hebben zich, na aftrek van hen die buiten oproeping bleven, 1105 personen voor de zeemilitie aangemeld, afkomstig uit:

Noord-Brabant	36
Gelderland	75
Zuid-Holland	232
Noord-Holland	376
Zeeland	89
Utrecht	15
Friesland	86
Overijssel	64
Groningen	110
Drenthe	15
Limburg	7

Te zamen..... 1105

Daar echter volgens art. 1 van het Koninklijk besluit van 28 October 1898 (*Staatsblad* n°. 225) slechts 510 lotelingen bij de zeemilitie konden worden ingelijfd, werden na eene evenredige verdeling, overeenkomstig art. 3 van gemeld besluit, voor den dienst ter zee bestemd uit:

Noord-Brabant	17
Gelderland	35
Zuid-Holland	107
Noord-Holland	173
Zeeland	41
Utrecht	7
Friesland	40
Overijssel	29
Groningen	51
Drenthe	7
Limburg	3

Te zamen..... 510

IVDE AFDEELING.

Het totaal dezer afdeeling bedraagt f 2 392 641,— tegen f 2 487 983,— voor 1899 toegestaan.

Het verschil, voor elk artikel in den toelichtenden staat verklaard, is een gevolg van *lagere* raming van:

Art. 67. Kosten van het materieel, der verlichting, met f 241 020,—

Art. 68. Bezoldigingen van het personeel bij het hydrographisch bureau, met „ 725,—

Art. 71. Kosten der opnemingsvaartuigen, met „ 500,—

Totaal minder..... f 242,245,—

waartegenover eene *hoogere* raming van:

Art. 49. Bezoldigingen van den inspecteur-generaal en de inspecteurs enz., met f 200,—

Art. 53. Bezoldiging van de ambtenaren enz., met „ 1200,—

Art. 55. Aandeel in de loodsgelden, met „ 12 025,—

Art. 57. Kosten der loods- en afhaalvaartuigen, met „ 103,780,—

Art. 58. Huur van sleepbooten, met „ 20 000,—

Art. 59. Aanbouw enz. van loodsgebouwen enz., met „ 500,—

Art. 64. Kosten der betonningsvaartuigen, met „ 1000,—

Art. 66. Bezoldigingen enz. van opzichters enz. bij de verlichting enz., met „ 8198,—

Totaal meer..... „ 146 903,—

Blijft minder f 95 342,—

LOODSWEZEN, BETONNING, BEBAKENING EN VERLICHTING.

De bij de begrooting van 1898 toegestane nieuwe werken zijn voltooid, terwijl die, bij de begrooting voor het dienstjaar 1899 toegestaan, onderhanden zijn.

Op deze begrooting worden de noodige gelden aangevraagd voor:

het tweede gedeelte van den bouw van het bij de begrooting voor 1899 toegestane stoomloodsvaartuig voor het 3e of 4e en 5e district, met kosten van opzicht en voor uitrusting, en voor het eerste gedeelte van een tweeden stoomloodsvaartuig met kosten van opzicht; wijders voor de uitrusting van den bij de begrooting van 1899 toegestanen en in aanbouw gebrachten loodskotter van 20 Meter.

Ten aanzien van de verlichting aan den Hoek van Holland zijn de voorbereidende maatregelen genomen, ten einde de gewijzigde verlichting aldaar nog in den loop van laatstgenoemd jaar te kunnen tot stand brengen.

Op deze begrooting worden de noodige gelden aangevraagd voor:

de aanschaffing en plaatsing van een petroleummotor met voortstuwer en pompwerktuig voor het op de begrooting 1899 toegestane en in aanbouw zijnde gasvaartuig voor de verlichting der vaarwaters in het 4e en 5e district, benevens voor de inrichting van dat vaartuig als motorboot;

verplaatsing, ten behoeve van de vaart in den Nieuwen Rotterdamschen Waterweg, van de geleidelichten van Noord-Nieuwland, den Zandweg en de Molen van Blankenburg, benevens vernieuwing van den lagen lichtopstand van den Zandweg;

uitrusting van het nieuwe lichtschip, voor den bouw waarvan de gelden werden toegestaan bij de begrootingen van 1898 en 1899; en ten slotte voor lichtboeien ten dienste van den algemeenen voorraad.

HYDROGRAPHIE.

Sedert 1 Juli 1898 verscheen eene nieuwe uitgave van de kaart:

n°. 209. Haringvliet, Krammer, Volkerak en Hollandsch Diep, waarop daarna in den loop van het jaar nogmaals groote correctiën werden aangebracht.

Ook zagen belangrijk verbeterde uitgaven het licht van de kaarten:

n°. 205. Zeegaten van Vlieland, Terschelling en Ameland,

n°. 207. Monden van de Eems, en

n°. 212. Zuiderzee (klein bestek).

Vervolgens kwam ook gereed de gravure eener nieuwe kaart:

n°. 223. West-Indië Curaçao, Bonaire en Aruba.

De gravures der bestaande Nederlandsche en West-Indische kaarten werden bijgewerkt, naarmate de behoefte aan nieuwe opslag bleek; 5 groote en 1196 kleine correctiën werden hiervoor op de platen aangebracht.

Groote verbetering in de platen:

n°. 210b. Noordelijk gedeelte Zuiderzee (Noordwest blad), en

n°. 202. Zeegaten van Goeree en Maas werden ter hand genomen.

Eindelijk werden uitgegeven eene nieuwe lichtenlijst van Nederland en Koloniën en nieuwe drukken der volgende beschrijvingen der Nederlandsche zeegaten, namelijk:

Deel V. Terschelling, Ameland en Zuiderzee, en

Deel VI. Eems en Friesche zeegat, benevens eene uitgebreide verbetering op:

Deel II. Brouwershaven, Vere en Zierikzee.

Dit jaar zullen partiële opnemingen plaats hebben in de Zui-

derzee en hare toegangen, om daarna te vervolgen met de opneming van het zeegat van Zierikzee.

VDE AFDEELING.

Het totaal dezer afdeeling bedraagt f 2 060 527,— tegen f 1 998,369,— voor 1899 toegestaan.

Het verschil voor elk artikel in den toelichtenden staat nader verklaard, is een gevolg van *hoogere* raming van:

Art. 72. Pensioenen en onderstanden, met..... f 68 300,— waartegenover eene *lagere* raming van:

Art. 74. Wachtgelden van gewezen burgerlijke ambtenaren, met f 1900,—

Art. 76. Toelage ingevolge art. 3, der wet van 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 80), met „ 242,—

Art. 77. Gratificatiën aan personeel van de zeemacht beneden den rang van officier, met „ 2000,—

Art. 78. Kosten van medailles enz, met „ 2000,—
..... „ 6142,—

Blijft meer f 62 158,—

VIDE AFDEELING.

Deze afdeeling is voor 1900 geraamd op f 60 000, hetzelfde bedrag als voor 1899 werd toegestaan.

De Minister van Marine,

RÖELL.

BIJLAGE A VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING.

VERGELIJKEND overzicht van de IIde afdeeling der Marinebegrootingen over het dienstjaar 1899 en 1900.

Bij de begrooting voor 1899 is toegestaan voor :

Artikel.	Aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen, daaronder begrepen artillerie- en torpedo-bewapening.			Herstelling en uitrusting van schepen in en buiten dienst.			Conservatie van reserveschepen en hunne uitrustingsgoederen.			Aankoop, aanmaak en herstelling van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad.			Aanschaffing, wijziging en herstelling van geschut, affutage, projectielen, handwapenen, torpedo's enz., behalve voor nieuwe schepen.			Aankoop, onderhoud en herstelling van gereedschappen en werktuigen, aanbouw, onderhoud en herstelling van werfinrichtingen, werkvaartuigen en gebouwen.			Algemeenen dienst, beproevingen en proefnemingen.		
13	Ia.	f	505 200	Ib ¹ .	f	16 800	"	"	"	Id.	f	24 000	"	"	"	I/.	f	5 000	Ii.	f	1 000
	"	"	"	Ib ² .	"	2 000	"	"	"	Ie.	"	3 000	"	"	"	Ig.	"	3 000	Ik.	"	2 000
	"	"	"	Ic.	"	11 200	"	"	"	"	"	"	"	"	"	Ih.	"	40 000	"	"	"
	IIa.	"	55 000	IIb ¹ .	"	37 400	"	"	"	IIId.	"	47 000	"	"	"	II/.	"	1 250	IIi.	"	500
	"	"	"	IIb ² .	"	1 000	"	"	"	IIe.	"	4 500	"	"	"	IIg.	"	7 000	IIk.	"	500
	"	"	"	IIC.	"	8 500	"	"	"	"	"	"	"	"	"	IIh.	"	5 000	"	"	"
	IIIa.	"	1 700	IIIb ¹ .	"	41 600	"	"	"	IIIId.	"	10 000	"	"	"	III/.	"	11 000	IIIi.	"	100
	"	"	"	IIIb ² .	"	2 500	"	"	"	IIIe.	"	400	"	"	"	IIIg.	"	8 000	IIIk.	"	2 200
	"	"	"	IIIc.	"	44 200	"	"	"	"	"	"	"	"	"	IIIh.	"	30 000	"	"	"
	IVa.	"	2 000	IVb ¹ .	"	67 000	"	"	"	IVId.	"	21 000	"	"	"	IV/.	"	2 000	IVi.	"	100
	"	"	"	IVb ² .	"	7 000	"	"	"	IVe.	"	2 000	"	"	"	IVg.	"	4 000	IVk.	"	330
	"	"	"	IVc.	"	48 300	"	"	"	"	"	"	"	"	"	IVh.	"	7 000	"	"	"
	"	"	"	Vb ¹ .	"	16 400	"	"	"	Vd.	"	5 000	"	"	"	V/.	"	4 000	Vi.	"	100
	"	"	"	Vb ² .	"	1 000	"	"	"	Ve.	"	200	"	"	"	Vg.	"	2 500	Vk.	"	200
	"	"	"	Vc.	"	18 500	"	"	"	"	"	"	"	"	"	Vh.	"	7 000	"	"	"
	"	"	"	VIb ¹ .	"	40 500	"	"	"	VIId.	"	3 000	"	"	"	VI/.	"	600	VIi.	"	25
	"	"	"	VIb ² .	"	1 350	"	"	"	VIe.	"	400	"	"	"	VIg.	"	1 500	VIk.	"	250
	"	"	"	VIc.	"	9 700	"	"	"	"	"	"	"	"	"	VIh.	"	3 000	"	"	"
14			1 636 000	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
15			982 000	"	"	"	"	"	"	"	"	"	f	226 910	"	"	"	"	"	"	"
16			128 700	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	12 000	"	"	"	"	"	"	"
17	a		499 600	b.		8 000	"	"	"	d.		48 000	"	"	"	"	"	"	e.		5 500
	"		"	c.		104 000	"	"	"	"		"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
18	"		"	"		"	"	"	"	"		401 000	"	"	"	"	"	"	"	"	"
19	"		"	"		55 000	"	"	"	"		"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
20	Ia.		380 000	Ib ¹ .		15 400	Ic ² .	f	29 000	Id.		18 500	"	"	"	I/.		5 500	Ii.		1 500
	"		"	Ib ² .		11 000	"	"	"	Ie.		10 700	"	"	"	Ig.		3 000	Ik.		41 000
	"		"	Ic ¹ .		13 400	"	"	"	"		"	"	"	"	Ih.		40 000	Il.		58 000
	IIa.		7 300	IIb ¹ .		3 625	IIC ² .		3 500	IIId.		3 000	"	"	"	II/.		1 325	IIi.		300
	"		"	IIb ² .		400	"	"	"	IIe.		20 000	"	"	"	IIg.		1 200	IIk.		11 200
	"		"	IIC ¹ .		3 500	"	"	"	"		"	"	"	"	IIh.		1 000	IIl.		13 240
	"		"	"		"	"	"	"	"		"	"	"	"	"	"	"	III.		9 650
	"		"	"		"	"	"	"	"		"	"	"	"	"	"	"	IV.		37 000
	"		"	"		"	"	"	"	"		"	"	"	"	"	"	"	V.		6 925
	VIa.		2 000	VIb ¹ .		51 700	VIc ² .		56 000	VIId.		9 500	"	"	"	VI/.		6 000	VIi.		1 000
	"		"	VIb ² .		1 200	"	"	"	VIe.		2 000	"	"	"	VIg.		5 000	VIk.		20 000
	"		"	VIc ¹ .		71 700	"	"	"	"		"	"	"	"	VIh.		16 000	VII.		34 000
	VIIa.		500	VIIb ¹ .		12 250	VIIc ² .		10 000	VIIId.		4 000	"	"	"	VII/.		1 400	VIIi.		200
	"		"	VIIb ² .		800	"	"	"	VIIe.		10 000	"	"	"	VIIg.		1 000	VIIk.		9 300
	"		"	VIIc ¹ .		16 600	"	"	"	"		"	"	"	"	VIIh.		4 000	VIII.		17 200

Bij de begrooting voor 1900 is uitgetrokken voor:

Artikel.	Aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen, daaronder begrepen artillerie- en torpedo-bewapening.	Herstelling en uitrusting van schepen in en buiten dienst.	Conservatie van reserveschepen en hunne uitrustingsgoederen.	Aankoop, aanmaak en herstelling van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad.	Aanschaffing, wijziging en herstelling van geschut, affutage, projectielen, handwapenen, torpedo's enz., behalve voor nieuwe schepen.	Aankoop, onderhoud en herstelling van gereedschappen en werktuigen, aanbouw, onderhoud en herstelling van werfinrichtingen, werkvaartuigen en gebouwen.	Algemeenen dienst, beproevingen en proefnemingen.
13	Ia. f 1 040 000	Ib ¹ . f 13 400	"	Id. f 30 000	"	If. f 5 000	Ii. f 1 000
	"	Ib ² . 2 000	"	Ie. 3 000	"	Ig. 3 000	Ik. 3 000
	"	Ic. 15 700	"	"	"	Ih. 50 000	"
	IIa. 53 000	IIb ¹ . 29 700	"	IIId. 36 000	"	IIIf. 1 250	IIi. 500
	"	IIb ² . 1 500	"	IIe. 4 000	"	IIIf. 7 000	IIk. 500
	"	IIc. 7 000	"	"	"	IIIf. 4 000	"
	"	IIIb ¹ . 46 500	"	IIIId. 10 000	"	IIIIf. 13 000	IIIi. 100
	"	IIIb ² . 3 000	"	IIIe. 2 000	"	IIIIf. 7 000	IIIk. 2 500
	"	IIIc. 25 000	"	"	"	IIIIf. 28 000	"
	"	IVb ¹ . 74 500	"	IVId. 21 000	"	IVIf. 1 300	IVi. 100
	"	IVb ² . 7 000	"	IVe. 2 000	"	IVIf. 4 000	IVk. 300
	"	IVc. 21 400	"	"	"	IVIf. 8 000	"
	"	Vb ¹ . 14 600	"	VId. 4 500	"	VIf. 4 500	Vi. 100
	"	Vb ² . 1 000	"	Ve. 200	"	VIf. 2 500	Vk. 200
	"	Vc. 16 300	"	"	"	VIf. 7 000	"
	"	VIb ¹ . 37 700	"	VIId. 3 000	"	VIIf. 1 000	VIi. 25
	"	VIb ² . 1 500	"	VIe. 400	"	VIIf. 2 000	VIk. 250
	"	VIc. 12 500	"	"	"	VIIf. 2 000	"
14	1 570 000	"	"	"	"	"	"
15	606 520	"	"	"	f 206 000	"	"
16	334 800	"	"	"	23 400	"	"
17	a. 206 080	b. 38 500	"	d. 45 000	"	"	e. 2 500
	"	c. 86 000	"	"	"	"	"
18	"	"	"	401 000	"	"	"
19	"	55 000	"	"	"	"	"
20	Ia. 382 000	Ib ¹ . 13 600	Ic ² . f 31 000	Id. 18 500	"	If. 5 500	Ii. 1 500
	"	Ib ² . 6 100	"	Ie. 7 000	"	Ig. 2 000	Ik. 45 000
	"	Ic ¹ . 17 800	"	"	"	Ih. 40 000	Il. 59 374
	IIa. 7 600	IIb ¹ . 3 450	IIc ² . 3000	IIId. 3 000	"	IIIf. 1 325	IIi. 250
	"	IIb ² . 550	"	IIe. 21 500	"	IIIf. 1 000	IIk. 11 200
	"	IIc ¹ . 2 000	"	"	"	IIIf. 1 000	IIl. 13 854
	"	"	"	"	"	"	III. 9 650
	"	"	"	"	"	"	IV. 37 174
	"	"	"	"	"	"	V. 7 600
	"	VIb ¹ . 55 000	VIc ² . 66 000	VIId. 9 500	"	VIIf. 9 000	VIi. 1 000
	"	VIb ² . 1 500	"	VIe. 3 000	"	VIIf. 5 000	VIk. 20 000
	"	VIc ¹ . 59 000	"	"	"	VIIf. 16 000	VIl. 34 374
	"	VIIb ¹ . 14 400	VIIc ² . 10 000	VIIId. 4 000	"	VIIIf. 1 400	VIIi. 200
	"	VIIb ² . 1 400	"	VIIe. 10 000	"	VIIIf. 1 000	VIIk. 9 500
	"	VIIc ¹ . 14 200	"	"	"	VIIIf. 4 500	VIIl. 16 774

Bij de begrooting voor 1899 is toegestaan voor:

Artikel.	Aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen daaronder begrepen artillerie- en torpedo-bewapening.	Herstelling en uitrusting van schepen in en buiten dienst.	Conservatie van reserveschepen en hunne uitrustingsgoederen.	Aankoop, aanmaak en herstelling van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad.	Aanschaffing, wijziging en herstelling van geschut, affutage, projectielen, handwapenen, torpedo's enz., behalve voor nieuwe schepen.	Aankoop, onderhoud en herstelling van gereedschappen en werktuigen, aanbouw, onderhoud en herstelling van werfinrichtingen, werkvaartuigen en gebouwen.	Algemeenen dienst, beproevingen en proefnemingen.
	"	"	"	"	"	"	VIII. f 8 500
	"	"	"	"	"	"	IX. 23 900
	"	"	"	"	"	"	X. 1 750
	XIb ¹ . f 16 700	XIc ² . f 42 000	XId. f 3 500	"	XI/. f 4 000	XIi. 100	
	XIb ² . 600	"	XIe. 1 000	"	XIg. 2 000	XIk. 7 000	
	XIc ¹ . 26 200	"	"	"	XIh. 7 000	XIl. 15 000	
	XIb ¹ . 3 350	XIc ² . 9 000	XId. 1 000	"	XII/. 350	XIi. 50	
	XIb ² . 250	"	XIe. 3 000	"	XIIg. 100	XIk. 3 900	
	XIc ¹ . 3 550	"	"	"	XIh. 400	XIl. 8 200	
	"	"	"	"	"	"	XIII. 5 400
	"	"	"	"	"	"	XIV. 16 750
	"	"	"	"	"	"	XV. 2 050
	"	"	XVI. 4 000	"	"	"	XVII. 1 600
21	"	"	"	"	"	28 710	"
22	"	"	"	"	"	"	4 600
23	"	"	"	"	"	8 800	"
24	"	"	"	"	"	94 600	"
25	"	"	"	"	"	21 400	"
	f 4 200 000	f 794 175	f 149 500	f 659 700	f 238 910	f 394 635	f 375 090

(Staatsbegroting voor het dienstjaar 1900. 2. VI. 2.)

25

Bij de begroting voor 1900 is uitgetrokken voor:

Artikel.	Aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen, daaronder begrepen artillerie- en torpedo-bewapening.	Herstelling en uitrusting van schepen in en buiten dienst.	Conservatie van reserveschepen en hunne uitrustingsgoederen.	Aankoop, aanmaak en herstelling van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad.	Aanschaffing, wijziging en herstelling van geschut, aftutage, projectielen, handwapenen, torpedo's enz., behalve voor nieuwe schepen.	Aankoop, onderhoud en herstelling van gereedschappen en werktuigen, aanbouw, onderhoud en herstelling van werfinrichtingen, werkvaartuigen en gebouwen.	Algemeenen dienst, beproevingen en proefnemingen.
	"	"	"	"	"	"	VIII. f 8 500
	"	"	"	"	"	"	IX. 23 974
	"	"	"	"	"	"	X. 1 750
	"	XIb ¹ . f 19 100	XIc ² . f 42 000	XId. f 3 500	"	XIf. f 4 000	XIi. 100
	"	XIb ² . 1 000	"	XIe. 1 000	"	XIg. 2 000	XIk. 6 000
	"	XIc ¹ . 27 050	"	"	"	XIh. 7 000	XIl. 15 174
	"	XIib ¹ . 3 575	XIic ² . 9 000	XIId. 1 000	"	XIIf. 350	XIli. 50
	"	XIib ² . 350	"	XIIE. 3 300	"	XIIg. 100	XIIk. 4 250
	"	XIic ¹ . 2 650	"	"	"	XIIh. 350	XIIl. 8 174
	"	"	"	"	"	"	XIII. 5 400
	"	"	"	"	"	"	XIV. 16 974
	"	"	"	"	"	"	XV. 2 050
	"	"	"	XVI. 4000	"	"	XVII. 600
21	"	"	"	"	"	28 160	"
22	"	"	"	"	"	"	4 600
23	"	"	"	"	"	320	"
24	"	"	"	"	"	85 000	"
25	"	"	"	"	"	19 900	"
	f 4 200 000	f 752 525	f 161 000	f 651 400	f 229 400	f 385 455	f 376 121
	"	— f 41 650	+ f 11 500	— f 8 300	— f 9 510	— f 9 180	+ f 1 031

BIJLAGE B VAN DE MEMORIE

VAN TOELICHTING.

OVERZICHT van de sommen, uitgetrokken voor de verschillende diensten en onderwerpen, voorkomende in de IIde afdeeling der begrooting van het Departement van Marine voor 1900.

<i>Panterschip „Koningin-Regentes”.</i> (3de gedeelte.)	<i>Panterschepen.</i>	Art. 20, II, b ¹ , 600	Art. 13, III, b ¹ , 500
Art. 13, I, a, f 930 000	Art 13, I, c, f 1 500	„ 20, VI, c ¹ , 2 000	„ 13, III, c, 500
„ 13, II, a, 53 000	„ 13, III, b ¹ , 12 000	„ 20, VII, c ¹ , 400	„ 13, IV, b ¹ , 1 000
„ 15, 566 520	„ 13, III, c, 6 000	„ 20, XI, b ¹ , 2 000	„ 13, IV, c, 1 000
„ 16, 67 400	„ 13, IV, b ¹ , 15 000	„ 20, XI, c ¹ , 4 300	„ 13, V, b ¹ , 800
„ 17, a, 143 080	„ 13, IV, c, 5 000	„ 20, XII, b ¹ , 150	„ 13, V, c, 1 500
„ 20, I, a, 360 000	„ 13, V, c, 200	„ 20, XII, c ¹ , 350	„ 13, VI, b ¹ , 4 000
„ 20, II, a, 7 500	„ 13, VI, c, 500	<u>f 49 700</u>	„ 13, VI, c, 1 500
<u>f 2 127 500</u>	„ 20, I, c ¹ , 1 500	<i>Riviervaartuigen.</i>	„ 20, I, b ¹ , 300
<i>Panterschip A.D.</i> (2de gedeelte.)	„ 20, VI, b ¹ , 12 000	Art. 13, V, b ¹ , f 1 100	„ 20, I, c ¹ , 4 800
Art. 14, f 950 000	„ 20, VI, c ¹ , 13 500	„ 13, V, c, 600	„ 20, II, b ¹ , 50
„ 16, 85 700	„ 20, VII, b ¹ , 3 400	„ 13, VI, b ¹ , 3 000	„ 20, VI, b ¹ , 500
„ 17, a, 8 000	„ 20, VII, c ¹ , 3 000	„ 13, VI, c, 500	„ 20, VI, c ¹ , 1 000
<u>f 1 043 700</u>	„ 20, XI, c ¹ , 350	„ 20, XI, b ¹ , 1 600	„ 20, VII, b ¹ , 200
<i>Panterschip B.D.</i> (1ste gedeelte.)	„ 20, XII, c ¹ , 50	„ 20, XI, c ¹ , 1 000	„ 20, VII, c ¹ , 300
Art. 13, I, a, f 110 000	<u>f 74 000</u>	„ 20, XII, b ¹ , 300	„ 20, XI, b ¹ , 1 000
„ 17, a, 55 000	<i>Pantserdekschepen.</i>	„ 20, XII, c ¹ , 150	„ 20, XI, c ¹ , 2 400
„ 20, I, a, 22 000	Art. 13, III, b ¹ , f 12 000	<u>f 8 250</u>	„ 20, XII, b ¹ , 475
„ 20, II, a, 100	„ 13, III, c, 3 000	<i>Fregatten.</i>	„ 20, XII, c ¹ , 500
<u>f 187 100</u>	„ 13, IV, b ¹ , 15 000	Art. 13, III, c, f 3 000	<u>f 27 725</u>
<i>Kanonneerboot.</i> (1ste gedeelte.)	„ 13, IV, c, 1 000	„ 13, IV, c, 2 000	<i>Torpedobooten.</i>
Art. 14, f 50 000	„ 20, VI, b ¹ , 17 000	„ 20, VI, c ¹ , 4 000	Art. 13, I, b ¹ , f 500
<i>3 Torpedobooten.</i> (1ste gedeelte.)	„ 20, VII, b ¹ , 4 000	„ 20, VII, c ¹ , 2 500	„ 13, I, c, 300
Art. 14, f 570 000	„ 20, VII, c ¹ , 2 400	<u>f 11 500</u>	„ 13, II, b ¹ , 400
„ 15, 40 000	<u>f 65 900</u>	<i>Schoeners.</i>	„ 13, III, b ¹ , 4 500
„ 16, 140 000	<i>Monitors.</i>	Art. 13, V, c, f 8 000	„ 13, III, c, 4 000
<u>f 750 000</u>	Art. 13, I, b ¹ , f 3 000	„ 13, VI, c, 5 000	„ 13, IV, b ¹ , 2 500
	„ 13, I, c, 7 000	„ 17, b, 25 000	„ 13, IV, c, 3 000
	„ 13, II, b ¹ , 4 000	„ 20, XI, c ¹ , 11 000	„ 13, V, b ¹ , 700
	„ 13, III, c, 3 000	„ 20, XII, c ¹ , 1 100	„ 13, V, c, 2 000
	„ 13, IV, c, 400	<u>f 50 100</u>	„ 13, VI, b ¹ , 1 200
	„ 13, V, b ¹ , 2 000	<i>Kanonneerbotten.</i>	„ 13, VI, c, 1 000
	„ 13, V, c, 3 000	Art. 13, I, b ¹ , f 200	„ 17, b, 13 500
	„ 13, VI, b ¹ , 4 000	„ 13 I, c, 4 900	„ 20, I, b ¹ , 1 000
	„ 13, VI, c, 3 000	„ 13, II, b ¹ , 300	„ 20, I, c ¹ , 1 000
	„ 20, I, b ¹ , 4 000		„ 20, II, b ¹ , 50
	„ 20, I, c ¹ , 6 500		„ 20, VI, b ¹ , 3 500
			„ 20, VI, c ¹ , 15 000
			„ 20, VII, b ¹ , 300

Art. 20, VII, c ¹ , 1 000	Art. 20, XVI, 4 000	<i>Inrichtingen behorende tot de actieve zeemacht (torpedo-dienst, enz.).</i>	<i>Aanmaak, aanschaffing en herstelling van artillerie- en torpedo-goederen voor den voorraad.</i>
" 20, XI, b ¹ , 2 500	" 20, XVII, 600		
" 20, XI, c ¹ , 7 000	f 141 750	Art. 13, I, b ² , f 2 000	Art. 13, I, e, f 3 000
" 20, XII, b ¹ , 50		" 13, II, b ² , 1 500	" 13, II, e, 4 000
" 20, XII, c ¹ , 150		" 13, III, b ² , 3 000	" 13, III, e, 2 000
f 65 150	<i>Instructie- en logementschepen.</i>	" 13, IV, b ² , 7 000	" 13, IV, e, 2 000
<i>Schoeners bestemd tot bescherming der visscherij en politie-toezicht in de Noordzee.</i>	Art. 13, I, b ¹ , f 5 200	" 13, V, b ² , 1 000	" 13, V, e, 200
Art. 13, III, b ¹ , f 3 000	" 13, II, b ¹ , 10 700	" 13, VI, b ² , 1 500	" 13, VI, e, 400
" 13, III, c, 1 000	" 13, III, b ¹ , 10 000	" 20, I, b ² , 6 100	" 15, 206 000
" 13, IV, b ¹ , 9 000	" 13, III, c, 3 500	" 20, II, b ² , 550	" 16, 65 100
" 13, IV, c, 2 500	" 13, IV, b ¹ , 17 500	" 20, VI, b ² , 1 500	" 20, I, e, 7 000
" 20, VI, b ¹ , 7 000	" 13, IV, c, 6 000	" 20, VII, b ² , 1 400	" 20, II, e, 21 500
" 20, VI, c ¹ , 2 000	" 13, V, b ¹ , 5 000	" 20, XI, b ² , 1 000	" 20, VI, e, 3 000
" 20, VII, b ¹ , 1 400	" 13, VI, b ¹ , 19 000	" 20, XII, b ² , 350	" 20, VII, e, 10 000
" 20, VII, c ¹ , 1 000	" 20, I, b ¹ , 4 300	f 26 900	" 20, XI, e, 1 000
f 26 900	" 20, II, b ¹ , 1 550	<i>Conservatie van reserveschepen en hunne uitrusting.</i>	" 20, XII, e, 3 300
<i>Diversen.</i>	" 20, VI, b ¹ , 9 000	Art. 20, I, c ² , f 31 000	f 328 500
Art. 13, I, b ¹ , f 2 500	" 20, VI, c ¹ , 8 000	" 20, II, c ² , 3 000	<i>Werfinrichtingen en werkvaartuigen.</i>
" 13, I, c, 2 000	" 20, VII, b ¹ , 3 500	" 20, VI, c ² , 66 000	Art. 13, I, f, f 5 000
" 13, II, b ¹ , 8 300	" 20, VII, c ¹ , 2 600	" 20, VII, c ² , 10 000	" 13, II, f, 1 250
" 13, II, c, 7 000	" 20, XI, b ¹ , 7 000	" 20, XI, c ² , 42 000	" 13, III, f, 13 000
" 13, III, b ¹ , 1 000	" 20, XII, b ¹ , 2 000	" 20, XII, c ² , 9 000	" 13, IV, f, 1 300
" 13, III, c, 1 000	f 114 850	f 161 000	" 13, V, f, 4 500
" 13, IV, b ¹ , 2 500	<i>Wachtschip „Adolf, Hertog van Nassau”.</i>	<i>Aanmaak, aanschaffing en herstelling van magazijns-goederen.</i>	" 13, VI, f, 1 000
" 13, IV, c, 500	Art. 13, III, b ¹ , f 3 500	Art. 13, I, d, f 30 000	" 20, I, f, 5 500
" 13, V, b ¹ , 2 000	" 13, IV, b ¹ , 12 000	" 13, II, d, 36 000	" 20, II, f, 1 325
" 13, V, c, 1 000	" 20, VI, b ¹ , 3 000	" 13, III, d, 10 000	" 20, VI, f, 9 000
" 13, VI, b ¹ , 500	" 20, VII, b ¹ , 600	" 13, IV, d, 21 000	" 20, VII, f, 1 400
" 13, VI, c, 1 000	f 19 100	" 13, V, d, 4 500	" 20, XI, f, 4 000
" 17, c, 86 000	<i>Wachtschip „Prins Maurits”.</i>	" 17, d, 45 000	" 20, XII, f, 350
" 17, e, 2 500	Art. 13, I, b ¹ , f 2 000	" 18, a, 185 000	f 47 625
" 20, I, b ¹ , 2 000	" 13, II, b ¹ , 6 000	" 18, b, 46 000	<i>Gebouwen.</i>
" 20, I, c ¹ , 4 000	" 20, I, b ¹ , 2 000	" 20, I, d, 18 500	Art. 13, I, g, f 3 000
" 20, II, c ¹ , 2 000	" 20, II, b ¹ , 400	" 20, II, d, 3 000	" 13, II, g, 7 000
" 20, II, b ¹ , 800	f 10 400	" 20, VI, d, 9 500	" 13, III, g, 7 000
" 20, VI, b ¹ , 3 000	<i>Wachtschip „van Galen”.</i>	" 20, VII, d, 4 000	" 13, IV, g, 4 000
" 20, VI, c ¹ , 2 000	Art. 13, V, b ¹ , f 3 000	" 20, XI, d, 3 500	" 13, V, g, 2 500
" 20, VII, b ¹ , 1 000	" 13, VI, b ¹ , 6 000	" 20, XII, d, 1 000	" 13, VI, g, 2 000
" 20, VII, c ¹ , 1 000	" 20, XI, b ¹ , 3 000	f 420 000	" 20, I, g, 2 000
" 20, XI, b ¹ , 2 000	" 20, XII, b ¹ , 400		" 20, II, g, 1 000
" 20, XI, c ¹ , 1 000	f 12 400		" 20, VI, g, 5 000
" 20, XII, b ¹ , 200			" 20, VII, g, 1 000
" 20, XII, c ¹ , 350			" 20, XI, g, 2 000
			" 20, XII, g, 100
			f 36 600

Gereedschappen en werktuigen van algemeen aard.

Art. 13, I, h,	f 50 000
" 13, II, h,	4 000
" 13, III, h,	28 000
" 13, IV, h,	8 000
" 13, V, h,	7 000
" 13, VI, h,	2 000
" 20, I, h,	40 000
" 20, II, h,	1 000
" 20, VI, h,	16 000
" 20, VII, h,	4 500
" 20, XI, h,	7 000
" 20, XII, h,	350
	f 167 850

Proefnemingen.

Art. 13, I, i,	f 1 000
" 13, II, i,	500
" 13, III, i,	100
" 13, IV, i,	100
" 13, V, i,	100
" 13, VI, i,	25
" 20, I, i,	1 500
" 20, II, i,	250
" 20, VI, i,	1 000
" 20, VII, i,	200
" 20, XI, i,	100
" 20, XII, i,	50
	f 4 925

Algemeene dienst, wachten, toelagen, zieken enz., feestdagen.

Art. 13, I, k,	f 3 000
" 13, II, k,	500
" 13, III, k,	2 500
" 13, IV, k,	300
" 13, V, k,	200
" 13, VI, k,	250
" 20, I, k,	45 000
" 20, II, k,	11 200
" 20, VI, k,	20 000
" 20, VII, k,	9 500
" 20, XI, k,	6 000
" 20, XII, k,	4 250
	f 102 700

Mindere geëmployeerden.

Art. 20, I, l,	f 59 374
" 20, II, l,	13 854
" 20, VI, l,	34 374
" 20, VII, l,	16 774
" 20, XI, l,	15 174
" 20, XII, l,	8 174
	f 147 724

Kosten der politie.

Art. 20, III,	f 9 650
" 20, VIII,	8 500
" 20, XIII,	5 400
	f 23 550

Kosten der magazijnen van scheepsbouw en uitrusting.

Art. 20, IV,	f 37 174
" 20, IX,	23 974
" 20, XIV,	16 974
	f 78 122

Kosten der magazijnen van kleeding en levensmiddelen.

Art. 20, V,	f 7 600
" 20, X,	1 750
" 20, XV,	2 050
	f 11 400

Kosten buitenslands.

Art. 18, a,	f 170 000
" 19,	55 000
	f 225 000

Kosten der werkvaartuigen.

Art. 21,	f 28 160
----------	----------

Reis- en verblijfkosten.

Art. 22,	f 4 600
----------	---------

Nieuwe werken, huur van terreinen enz., gemeente- en polderlasten.

Art. 23,	f 320
----------	-------

Onderhoudswerken.

Art. 24,	f 85 000
----------	----------

Werfstoom- en andere werktuigen.

Art. 25,	f 2 600
----------	---------

Licht en water.

Art. 25,	f 17 300
----------	----------